

БЕЛАРУСКАЯ РАБОТНИЦА і СЯЛЯНКА

Адрас рэдакцыі:
Менск, Савецкая вул., № 45.

ОРГАН АДДЗЕЛУ ПА ПРАЦЫ СЯРОД
ЖАНЧЫН
ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТУ
КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ БЕЛАРУСІ.

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

На 1 месяц	20 кап.
" 3 "	55 "
" 6 "	1 р. 10 "
На год	2 " 10 "

№ 8 (22)

Жнівень 1926 г.

№ 8 (22)

Рыхтуйцеся да перавыбараў дэлегацкіх сходаў.

Праца дэлегацкіх сходаў работніц і сялянок з кожным годам набывае ўсё большае значэнне.

У сувязі з ростам актыўнасці работніц і сялянок перад Комуністычнай партыяй стаіць зараз задача вялікага ахвата іх партыйным упливам, чаго магчыма дасягнуць праўльна паставленай працай дэлегацкіх сходаў.

Аб працы дэлегацкіх сходаў работніц і сялянок павінен ведаць кожны працоўны Беларусі. Шырокая кампанія спрэваздач дэлегатаў збліжа іх са ўсёй масай выбіральникаў. Праз гэтую спрэваздачу сяляне і сялянкі, рабочыя і работніцы, жонкі рабочых і саматужніцы даведаюцца аб тэй аграмаднай працы, якую прарабіла Комуністычная партыя праз дэлегацкія сходы сярод працоўных жанчын. Яны даведаюцца таксама аб tym, якія поспехі і дасягненны дэлегатаў за год вучобы і працы ў дэлегацкіх сходах.

Працоўныя павінны ведаць аб тых задачах, якія будуць стаяць перад дэлегаткамі новага скліку.

Вось асноўныя задачы і абавязкі кожнай новаабранай дэлегаткі:

— Няпісьменная дэлегатка павінна ў першую чаргу ліквідаваць сваю няпісьменнасць.

— Пісьменная павінна працаваць альбо ў сельсавеце, альбо ў камітэце ўзаемадапамогі, у коопэрациі, фабрычна-завадzkім альбо мясцовым камітэце служачых, школьнім савеце і іншых організацыях, але толькі ў адным месцы.

— Работніца-дэлегатка павінна прыняць самы актыўны ўдзел у барацьбе за падніманье вытворчасці працы і правядзенны рэжыму эканоміі на прадпрыемстве. Яна павінна таксама прымаць меры для падніманья сваёй і сваіх сябровак кваліфікацыі.

Дэлегатка-сяянка павінна дапамагаць Комуністычнай партыі ў працы сярод беднатаў і ва ўтварэнні саюзу бедняка з серадняком.

Дэлегацкі сход — школа практычнай грамадзкай працы. Пры яго дапамозе Комуністычная партыя выкоўвае соткі і тысячи новых працаўнікоў. І ў гэтай справе Комуністычнай партыі павінны дапамагчы рабочыя і сяляне: яны павінны прыняць ўдзел у аргаварванні асобных кандыдатур дэлегатаў.

У перавыбарнай кампаніі асабовая роля выпадае на долю старых дэлегатаў: яны павінны дапамагчы вылучэнню кандыдатур новых дэлегатаў, прыцягваючы шырокіх мас на спрэваздачныя і выбарныя сходы дэлегатаў.

Няхай працоўныя Беларусі праявяць у надыходзячую кампанію, як магчыма больш актыўнасці. Ні адзін рабочы альбо селянін, ні адна работніца альбо сяянка, жонка рабочага і саматужніца ў дзень спрэваздачнага і выбарнага сходу дэлегатаў не павінна заставацца дома.

Усе на сход!

Дэлегацкі сход падрыхтуе новыя тысячы карысных працаўнікоў для саветаў, коопэраций і профсаюзаў.

ЯК ПРАЦАВАЛІ ДЭЛЕГАЦКІЯ СХОДЫ Ў 1925-26 Г.

З 15-га верасьня пачынаюцца перавыбары дэлегацкіх сходаў у гарадох Беларусі. З 15 кастрычніка—зараз-жа пасля палявых прац—пачынаюцца перавыбары ў вёсцы.

Да пачатку перавыбараў будуть право-дзіцца па ўсёй Беларусі справаздачныя кампаніі дэлегатак. Дэлегатка—работніца, сялянка,

Тыпы дэлегатак. Дэлегацкі сход Ляхавіцкага раёну, Менск.

служачая, саматужніца, жонка рабочага павінна даць справаздачу перад сваімі выбіральнікамі ў праробленай гадавой працы. З справаздач дэлегатак рабочыя, работніцы, сяляне і сялянкі лішні раз праканаюцца, што дэлегацкія сходы зьяўляюцца для працоўных жанчын практичнай школай грамадзкай працы.

Дэлегаткі прымалі актыўны ўдзел у Савецкім будаўніцтве.

У працягу апошняга году дэлегацкія сходы прарабілі шмат. Дэлегаткі прынялі актыўны ўдзел у Савецкім будаўніцтве. Калі ў вёсцы шмат хто з сялянак ня прыходзіў на перавыбары сельсаветаў, коопэрациі альбо камітэтаў узаёмадапамогі, то сялянка-дэлегатка ўжо ні ў якім разе не прапускала перавыбарнага сходу.

У Віцебскай акрузе дэлегаткі ў часе перавыбараў сельсаветаў прымалі самы актыўны ўдзел у абгаварваныні высунутых кандыдатур.

У Менскай, напрыклад, акрузе на кожныя 100 членаў сельсаветаў 70 жанчын—сялянак-дэлегатак. Альбо другі прыклад:

У Хацімскім раёне, Калінінскае акругі, у 6 сельсаветах, дзе працуюць дэлегацкія сходы, ва ўсе грамадзкія організацыі абраны

сялянкі-дэлегаткі; затое ў апошніх сельсаветах, дзе няма дэлегацкіх сходаў, у сельсаветы і інш. грамадзкія організацыі не абрана амаль што ні адна сялянка.

Хто працаў у дэлегацкіх сходах.

За год колькасць дэлегацкіх сходаў вырасла; пастаноўка працы ў іх палепшилася і павялічыўся агульны лік дэлегатак.

У 1925 годзе ў Беларусі налічвалася 403 дэлегацкіх сходы (у гарадох—36 дэлегацкіх сходаў з 1.502 дэлегаткамі, у вёсцы—367 дэлегацкіх сходаў з 9.239 дэлегаткамі). У 1926 г. было організавана ўжо 472 дэлегацкіх сходы (у гарадох—40 з 2.829 дэлегаткамі, у вёсках—432 дэлегацкіх сходаў з 16.881 дэлегаткай).

У гэтым годзе ў дэлегацкіх сходах сялян-беднячак удзельнічае менш, чым у прошлым; затое стала больш сераднячак і зьявіўся новы склад саматужніцы. Аднак, склад дэлегацкага сходу сялянак поўнасцю адбівае твар беларускай вёскі (на 100 сялянак-дэлегатак абраны: 51 бяднячка, 36 сераднячак, 4 батрачкі, 2 работніцы саўхозаў і 7 іншых). Ня зусім добра толькі тое, што да гэтага часу ў працы дэлегацкіх сходаў вельмі малое месца займаюць батрачкі (на кожныя 100 дэлегатак было абрана ўсяго 4 батрачкі).

У гарадох — у дэлегацкіх сходах стала менш работніц, але затое за іх лік павялічыўся лік жанок рабочых і саматужніц. Усё-ж

Тыпы дэлегатак. Дэлегацкі сход Ляхавіцкага раёну, Менск.

такі ў дэлегацкіх сходах было большасць работніц (на кожныя 100 дэлегатак—56 работніц).

Колькасьць замужніх дэлегатак павялічылася.

Зъмяніўся склад дэлегацкіх сходаў і па сямейнаму палажэнню. У мінулыя гады ў дэлегацкіх сходах была большасць удоў і дзяўчат і вельмі мала было замужніх сялянок. У гэтым годзе на кожныя 100 дэлегатак прыходзіцца ўжо 41 замужняя сялянка, 53 дзяўчыны і толькі 6 удоў.

Усё-ж такі ў некаторых дэлегацкіх сходах і цяпер яшчэ вельмі шмат дзяўчат. Ёсьць дэлегацкія сходы (Вулла — Полацкае акругі, Багушэўск — Аршанскае акругі і інш.), у якіх састаяць адны дзяўчаты. Такія дэлегацкія сходы не карыстаюцца сярод мясцовага насельніцтва здавальняючай пашанай. Пра іх сяляне часта кажуць: „Ці дзяўчаты разумеюць што-небудзь у гаспадарцы?“

Гэта не значыцца, што пры бліжэйшых перавыбарах дзяўчат у дэлегацкія сходы не патрэбна выбіраць. Іх выбіраць трэба, патрэбна іх падрыхтоўваць к грамадзкай працы. Але ня трэба выбіраць больш дзяўчат, чымся замужніх сялянах.

У гарадох у дэлегацкіх сходах — большасць замужніх (на кожныя 100 дэлегатак прыходзіцца 54 замужнія работніцы і жонкі рабочых, 40 дзяўчат і 6 удоў).

Нацыянальны склад дэлегацкіх сходаў.

Па свайму нацыянальнаму складу дэлегацкія сходы і ў вёсцы і ў горадзе ўпаўне адбіваюць нацыянальны склад насельніцтва Беларусі. У дэлегацкім сходзе сялянок на кожныя 100 дэлегатак прыходзіцца 87 беларусак, 6 яўрэек, 4 полькі і 3 інш. нацыянальнасцяй.

У гарадzkім дэлегацкім сходзе на кожныя 100 дэлегатак — 43 беларускі, 35 яўрэек, 14 вялікарусак, 3 палячки і 5 іншых нацыянальнасцяй.

Дэлегацкія сходы праводзілі сваю працу ў гарадох на расійскай, яўрэйскай і польскай мовах (у васобных сэкцыях), у вёсках — галоўным чынам, на беларускай мове. Акрамя гэтага, было організавана 28 дэлегацкіх сходаў работніц і сялянок на яўрэйскай, польскай і латышскай мовах.

Пастаноўка працы ў дэлегацкіх сходах палепшилася.

Адначасова з павялічэннем колькасці дэлегацкіх сходаў і ростам ліку дэлегатак, палепшилася ў працягу 1925-26 г. і якасць працы.

Дэлегацкія сходы зьбіраліся ў гэтым годзе больш акуратна: адзін раз у тыдзень — у

гарадох, адзін раз у два тыдні — у вёсках. Праводзіліся сходы ў большасці па адзінай програме. Заняткі выявілі вялікую зацікаўленасць дэлегатак: апошнія акуратней, чым у прошлым годзе наведвалі сходы і больш прашлагодніга наладзілі сувязь з практичнай працай.

Партыйныя камітэты і ячэйкі ў гэтым годзе значна больш кіравалі працай дэлегацкіх сходаў, вылучалі, у якасці кіраўнікоў, больш падрыхтаваных таварышоў, зьбіралі нарады, на якіх абгаварвалася, як лепш прыстасаваць программу к ведам і запатрабаваныям кожнага дэлегацкага сходу.

Хібы, якія трэба будзе зьнішчыць.

Аднак, нельга сказаць, што дэлегацкія сходы працавалі зусім добра; адначасова з дасягненнямі ў працы дэлегацкіх сходаў гэтага году было шмат недахопаў.

Дэлегаткам прыходзілася хадзіць на дэлегацкія сходы за 5-6, а ў некаторых выпадках за 10 вёрст (такі дэлегацкі сход няправільны). А дзеля гэтага, зімой шмат дэлегатак пераставала наведваць сходы, яны становіліся менш альбо зусім заміралі.

Некаторымі ячэйкамі было ўтворана больш дэлегацкіх сходаў, чым яны маглі аблужыць сваім партыйнымі сіламі; такія дэлегацкія сходы таксама паступова адміралі.

Ня ўсе ячэйкі добра кіравалі працай дэлегацкіх сходаў. Не заўсёды вылучаліся добра падрыхтаваныя кіраўнікі.

Слабая была сувязь пытанняў программы з практичнай працай дэлегатак. Кіраўнікі ўстаноў (старшыні сельсаветаў, камітэтаў узаемадапамогі, кооперацыі і інш. грамадзкіх організацый) не зашкавалі дэлегатак практичнай працай, не давалі ім заданняў і не запрашалі на нарады і пасяджэнні.

Таксама слаба працавалі асобныя сэкцыі пры гарадzkіх дэлегацкіх сходах; праца сэкцый не ўвязвалася з практичнай працай дэлегатак; дэлегаткі часта няправільна разъясняваліся па сэкцыях; так, к профсэкцыям прымацоўваліся жонкі рабочых і саматужніцы.

Ня гледзячы на вялікі процент няпісьменных (на кожныя 100 сялянок-дэлегатак было 35 няпісьменных), ліквідацыя няпісьменнасці праводзілася дрэнна — ня ўсе няпісьменныя дэлегаткі сталі пісьменнымі.

Усё гэта адбівалася на працы дэлегацкіх сходаў. І ўсе гэтыя недахопы павінны быць зьнішчаны ў працы дэлегацкіх сходаў новага скліку.

Е. Кантаровіч.

(Малюнкі).

Нядзеля. Па вясковай вуліцы разносіцца звоніака трэль гармоніка і рассыпаецца грохат бубна. Распахнуўшы полы, у шапках на затылак, апранутыя ва фрэнчы, галіфэ і саматканыя сьвіткі—гуляюць па вёсцы хлопцы. А за імі з вясёлымі хохатам і песьнямі, стракатай істужкай павольна ідуць маладыя чырвонашчокія дзяўчата, насынуўшы хустачкі на вочы, у рознакалёрых андаракох, у вышытых сукенках з шырокімі рукавамі, пацеркамі на шыі.

Каля хат на прызыбе, седзячы, талкуюць старыкі. Павольна і непаспешна іх гутарка. Гутарыць аб тым, які будзе ўраджай, аб тым, што забыліся бога, і аб тым, за колькі Іван купіў каня.

— Не-не,—устаўляюць слоўца і старухі,—у ваднай бяды—карова ялаўка; другая сям'я архавала, у камітэце ўзаемадапамогі арфу брала; яна мае права дзеля таго, што сябрам лічыцца.

Па сярэдзіне вясковай вуліцы стаяць мужчыны сярэдніх гадоў і вядуць паміж сабой шумную размову: аб парадках улады, аб тым, што зьбіраюць беднату і партыя стараецца дапамагчы ёй, аб тым, што,

ў сельсавеце прадсіцацель пасябраваўся з кулагамі, і селькор пра яго напісаў у газету, і аб тым, што камітэт ўзаемадапамогі пабудаваў смалакураны завод.

— Чаму сёньня ў нас на вёсцы сабралася шмат дзяўчат,—спытаў раптам Іван,—ня толькі наши, а з суседніх вёсак прышлі.

— Ці ты ня ведаеш? Сёньня—дэлегацкі сход,—адказаў яму нехта з грамады.

— Якую трасцу яны робяць там?

— А чорт іх ведае. Мая дачка ў дэлегацках ходзе, боты дзярэ і болі нічога. І ніякай няма карысьці.

— Няпрауду ты кажаш, браток, — умяшаўся тут Сыцяпан.—Ты ведаеш Трахіміху аднавокую. Старая яна—гадоў, мусіць, 50 ёсьць. Вунь тая, што вёрст за дзесяць адгэтуль жывець, яна таксама дэлегатка. Але цяпер яна ня ходзе на сход, бо вельмі далёка.

— Дык не, браточки, не згаджаюся я з вами! У нас таксама дэлегацкі сход ёсьць,—сказаў сват Апанаса, паважны і талковы селянін, які прыехаў

да яго па справах.—У нас, мусіць, ёсьць штук з 30 дэлегатак. Праўда, больш сярод іх дзяўчат, але працуюць добра. Дачку Грыпіны ведаеш?—зьвярнуўся ён к свату.—Таксама дэлегаткай была, членам камітэту грамадзкай ўзаемадапамогі, а цяпер прадсіцацелем у нас. Працуе яна добра. А Юсьціна дачка—намеснікам прадсіцацеля сельсавету, працуе лепш, чым ён сам. Наогул у нас, куды ні паглядзіш—усюды ўбачыш дэлегатку: і ў коопэраты, і ў школе, і ў сельсавете.

— У нас з імі, з дэлегаткамі, займаеца наш ізбач,—прадаўжаў Апанасаў сват.—Праўда, ён хлапец малады, кажуць, у партыі лічыцца. Ён кожны раз паперку напіша і добра распартумача селяніну, калі той зьвернецца за чым-небудзь да яго.

— Дык што-ж яны робяць дэлегаткі ваны?—прапаніў яго нехта з грамады.

— Бачыце, нядаўна сьвятата было жаночае. Шмат сабралася сялян у хаты-чытальню. Дык вось Ціхонава жонка стала сярод усіх і гэтак выкладала, справа-здачу рабіла, аб сваёй працы. Гаварыла яна аб тым, што няпісменныя дэлегаткі вучач-

ца цяпер; што і яна была няпісменнай, а цяпер к свайму жаночаму сьвяту сама напісала ў насьценную газету аб тым, што даюць дэлегацкія сходы. Дык ведаеце, браточки, усе сяляне прама за галаву браліся, як добра яна гаварыла.

— Ну, значыцца, у вас ёсьць толк ад дэлегацкіх сходаў,—сказаў яму сват.

— А ў нас ні к чорту ня варта іх праца, ня вучачца, а бяз толку ходзяць па вуліцы. Чуеш ты, як заве іх кіраунік, што стаіць, вунь там, каля хаты-чытальні? А яны вось ня хочуць ісьці. Вось так зьбяруцца—яго няма, чакаюць, чакаюць, ну і разыйдутьца.

У гэты час каля хаты-чытальні з програмай у руках стаяў кіраунік дэлегацкага сходу. Ён крычаў на ўсю вёску:

— Дзяўчаты! хадзяце займаца, кідайце хлопцы гармонік, а то сходу ня будзе!

Так-сяк зазваў ён усіх. Разам з дзяўчатамі зайшло чалавекі трох жанчын.

Кіраунік разъвярнуў программу, прачытаў па ёй старонку ад першага радка да апошняга, а поўным пачаў задаваць пытанні.

— Дзяўчаты! хадзяце займаца...

— Ну скажы, Грыпіна, што дала савецкая ўла-
да сялянству?

— А я ня ведаю!

— А ты, Гануля, ведаеш аб чым чытаў сёнь-
ня я?

— А хто яго ведае, я няпісменная, галава
мая забітая, дык вось троху пасяджу ды пайду.

А перад вачыма кірауніка ляжаў сьпісак пры-
мацованых дэлегатак.

Частка з дэлегатак за цэлую зіму не працавала
там, дзе была прымацвана. Кіраунік узяў у руکі
сьпісак праглядзець хто працуе, а тым часам дэ-
легаткі ціханька пакідалі сход: іх больш цікавіла,
замест працы, вечарынка.

У маленькой хаце насупроть хаты чытальні гар-
монік наярываў заліхацкі "кракавяк", а яму ў
тахт грымеў бубен. Дэлегаткі ўсёй грамадой пра-
ма са сходу пашлі туды. Да позн'яйночы з хаты
нёсьцца ў цемнату вясковай вуліцы п'яны шум і
стукатня танцуючых пар...

Па вуліцы, звяртаючыся ў сваю вёску, ехаў
Апанасаў сват. Пачуўшы п'яны шум, убачыў зай-
маючыхся "карыснай працай" дэлегатак, ён усыміх-
нуўся і падумаў:

— Не, куды ўжо гэтым дэлегаткам да нашых!..
Нашы дэлегаткі лепіц працу ўзы, што мы
іх абіраем усёй вёскай, а, галоўнае, што маецца
у нас напалову замужных жанчын.

Волька.

Теперь мы знаем законы.

(Минск).

В юридической секции минского делегатского
собрания занималось 30 человек. Все это—делега-
тки различных городских районов.

Занятия в секции проходили в высшей степени
интересно. Почти всегда после окончания занятий
слушательницы задерживали лекторов,
забрасывая им различными вопросами.

Само собою разумеется, наиболее
горячо обсуждали делегатки вопросы,
связанные с проектом нового закона
о семье и браке. Большинство делега-
ток высказывалось за зарегистрирован-
ный брак.

При этом,
обсуждение
вопросов бы-
ло всегда
очень живым,
так как слуша-
тельницы
приводили
много при-
меров из
своего соб-
ственного
опыта.

Целью
секции яв-
лялось вы-
дать своим
слушательни-
цам практическую
помощь в
решении
различных
законных
вопросов.

движение женщин на судейскую и следователь-
скую работу. И, действительно, по окончании заня-
тий явилась возможность часть слушательниц
командировать на юридические курсы при Нар-
комюсте.

Но основное, что
дала делегаткам секция, это—
ясное пред-
ставление о
революци-
онной закон-
ности. Тэ-
перь делегатка и на
производ-
стве, и в
быту всегда
сможет по-
дать своим
товарищам

Юридическая секция мин-
ского делегатского собра-
ния.

по работе нужный юриди-
ческий совет по вопросам семей-
ного права.

Слушательница

Р. М. Певзнер.

Делегатки, командированные на юридические курсы при Наркомюсте.

Делегатки—передовые борцы против взяток, беззаконий и произвола за революционную законность.

Новыя сілы.

*Сельорганізатор—першы памоцнік сялянкі ў ба-
рацьбе за разъяволенне і за культуру.*

Сельскія ячэйковыя організатары зъявіліся ў Беларусі ў кавцы 1924—пачатку 1925 году. Спадчакту ячэйкі часта вылучалі сельорганізатарамі неадпаведных таварышоў, і наогул слабавата кіравалі іх працай. Перад партыяй пагэтаму паўсталі пытаныне аб падрыхтоўцы організатараў. З прошлага году па Беларусі сталі праводзіцца раённыя курсы сельорганізатару. Гэтым летам у 6 акругах праведзены акруговыя курсы. Ніжэй мы зъмяшчаем некалькі корэспондэнцый аб працы гэтых курсаў.

Пашырылі свае веды.

У канцы ліпня закончылі сваю працу Усебеларускія шасцітыднёвыя курсы па перападрыхтоўцы і падрыхтоўцы райжанорганізатару. 60 чалавек сабралася для таго, каб прывесці ў парадак свае веды, увязаць свой практычны вопыт са съвежымі тэорытычнымі ведамі.

Шасцітыднёвая сумесная праца зъвязала паміж сабой працаўнікоў з розных відальных раёнаў Беларусі. Што далі слухачкам гэтыя 6 тыдняў?

— Каб ня курсы, я зусім-бы ня ведала, як працеваць сярод сялянак,—піша адна з скончыўшых слухачак.

— Курсы далі зъдзьвіг к больш пляновай працы, дапамаглі нам справіцца з організацый дэлегацкіх сходаў; навучылі разбірацца ў політычных пытаннях; пашырылі нашы веды і разъвязалі шэраг спрэчных на мясцох пытанняў,—піша другая.

Цяпер справа за разъехаўшыміся па ўсіх акругах слухачкамі. Яны павінны прыстасаваць атрыманыя веды к практычнай штодзеннай працы. Яны зараз-жа спаткаюцца з пытаннем, як утварыць дэлегацкія сходы пры сельчэйках, на прадпрыемствах і ў мястэчках?

Працы ім вельмі шмат. Трэба спадзявацца, што з гэтай працы яны ўпаўне спраўца.

Е. К.

Аснаўныя веды атрыманы.

(Дрысенскі раён, Палацкае акругі).

Курсы па перападрыхтоўцы сельорганізатару—сялянак праводзіліся ў нашым раёне ўсяго 7 дзён (з 1-га па 7-е ліпня). Гэты тэрмін працы вельмі малы і дзеля гэтага поўнасьцю прайсьці програму Жанадзелу ЦК КП(б)Б, вядома, нельга было. Трэба таксама прыняць пад увагу, што сельорганізатары, камандыраваныя на курсы, ня мелі амаль што ніякай практычнай падрыхтоўкі, мала разбіраліся ў аснаўных пытаннях працы партыі сярод жанчын. Так, яны ня ведалі, як патрэбна ўвязаць працу сярод сялянак з працай мясцовых савецкіх, кооперацыйных і іншых організацый, як правільна набудаваць працу дэлегацкіх сходаў і г. д.

Ва ўмовах нашага пагранічнага раёну праца сярод сялянак ня лёгкая. Але за 7 дзён працы новы склад вісковых працаўнікоў—сельорганізаторы—уявілі сабе аснаўныя задачы партыі па працы ў вёсцы, а таксама формы і мэтоды працы сярод сялян. Г. Лісава.

Усебеларускія курсы рабіжанорганізатару.

10 дзён карыснай працы.

(Менская акруга).

Жанадзел Менскага Акругкому правёў у гэтым годзе кароткатэрміновыя курсы па падрыхтоўцы організатораў сялянак. Усе слухачкі курсаў былі ўзяты (у першы раз за ўесь час працы) непасрэдна з сялянскай гушчы. І гэты першы досьлед сябе ўпаўне апраўдаў.

На курсах зімалася 26 чалавек, усе кандыдаты партыі і комсамолкі. Усе слухачкі на жанпрацы да гэтага часу альбо зусім не працавалі, альбо сталі працаўцаў нядайна.

Курсы цягнуліся 10 дзён. Нават за такі кароткі тэрмін слухачкі пасыпелі добра ўявіць сабе, як патрэбна праводзіць працу сярод сялянак. Зімалася, галоўным чынам, шляхам гутарак. Але па аснаўным пытанням-тэмам („вучэнне Леніна аб саюзе пролетарыяту з сялянствам“, „УКП(б) і праца сярод сялянак“) праводзіліся групавыя заняткі з групамі па 6-7 чалавек.

Са слухачкамі курсаў быў праведзен шэраг эксперцій: на прадпрыемствы, на балотныя станцыі, у музэй рэвалюцыі і г. д.

Па сканчэнню курсаў усе слухачкі праз Райкомы былі накіро-

Аршанская курсы сельжанорганизатораў.

ваны на практычную працу організаторамі сялянак пры сельскіх партыйных ячэйках.

У наступным годзе такія курсы будуть організаваны зноў, але ні гэты раз на іх будзе зімалася не 26 чал., а 40, і працягнунца яны ня 10 дзён, а цэлы месяц. І. Б.

На курсах сельорганізатораў.

Акруговыя курсы сельорганізатораў Аршаншчыны цягнуліся цэлы месяц.

Скончыла курсы 26 чалавек. Зімалася—29. Такім чынам, палова ячэек акругі будзе забясьпечана падрыхтаванамі працаўнікамі.

Слав быў партыйны склад курсаў, піводнага члена партыі, 12 кандыдатаў КПБ і 17 членаў комсамолу. Па нацыянальнаму складу сярод слухачак было 27 беларусак і 2 паліячкі. Гэта ў большасці—сялянкі, працуючыя на бацькаўскай сельскай гаспадарцы і добра ведаючыя быт вёскі.

У першы раз новая частка жаночых працаўнікоў вёскі атрымала магчымасць падвучыцца ў працягу цэлага месяца. У іх было жаданне яшчэ пазаймацца, але нельга было: кожная сіяшалася дамоў, каб пасыпець к уборцы з поля. А ў некаторых была нават небясьпечнасць: „што бацька скажа? Ці не прагоне з хаты?“.

На апошнім сходзе слухачкі і самі гаварылі аб

Менскія курсы сельжанорганизатораў задачах, стаячых перад імі і абы месяцы, праведзены на курсах:

— Калі я ехала сюды, я ня мела паніцыця абы тым, як я буду працаўцаў сярод сялянак. Дзякуючы курсам я вывучыла лінію партыі ў працы сярод сялянак, і цяпер змагу працаўца.

Альбо:

— Я ня мела раней уяўлення, як жывуць рабочыя. Пабыўшы на Дубравенскай фабрыцы, я ўбачыла, у якой нязноснай сцяпаке і духаце працу юць рабочыя: сяляне ўсё-ж такі працу юць на сувежым паветры.

Яны гаварылі:

— Вядома, якое батрацкае жыцьцё. Дома не пачытаеш, а тут мы чыталі і кнігі і газэты. Нашы веды, якія мы тут атрымалі, мы павінны замацаўца, а для гэтага трэба дома зімалася. Будзем дома чытаць і калі чаго не зразумеем, то запытаем у сакратара ячэйкі.

— ік.

Арына-дэлегатка

(Апавяданье).

Калі Арыну выбралі ў дэлегаткі, Мацей нават быў здаволен. Ён прышоў са сходу дамоў раней жонкі і пахваліўся матцы.

— Маю Арынку бабы ў дэлегаткі выбрали.

Матка Мацея, яшчэ не старая жанчына, „бальшуха“ ў хаце, адараўшыся ад кудзелі, насымешліва спытала:

— Што-ж яна цяпер будзе рабіць?

— Я ня ведаю... Аднагалосна выбралі, каб у раён, значыць...

— Та-ак... Глядзі, ты муж, — перасыцерагаючы прагаварыла старуха.

Гэта было восеньню. Арына час-ад-часу пачала хадзіць у раён на сходы і на заняткі па політграмадзе. Ад Уласаўкі да Горак—раёна—было 2 вярсты, і Арына вадзіла туды з сабой, у якасці правадніка, і Мацея. Арына ішла на сход альбо на заняткі, а Мацей ішоў у клуб, чакаў там жонку, чытаў газэты, іграў у шашкі,—не маркоціўся. Але хутка яму нададла праводзіць жонку і ён перастаў.

— А ну яе к лешаму... Хочаш—ідзі адна, а то дык кінь і ты гэту валынку, на чорта яна табе здалася? Ды, ведаеш, Арына і матка пачынае бурчэць.

— Ды як-жа, Мацеячка: выбралі міне ўсім вобчаствам, як пісьменную, а ты: „кінь валынку“. Ці-ж гэта магчыма? Вось, мы там абгаварваем, каб ня толькі ў Горках і ў Азерцах лікпункт організаваць, а ў нас, ва Уласаўцы, з вясны палявый ясьлі для дзяцей адчыніць... І калі я кіну, то ясьлі адчыняць альбо ў Азерцах, альбо ў Дзянісаўцы.

— Ну, як ведаеш, мне што! Матка, вось, толькі бурчыць.

Арына прыносіла дамоў кніжкі і па вечарох садзілася чытаць. Гэтага раней ня было. Падходзіла съявякроў, брала з рук

Арыны кніжку і прыжмурыўши сухія, маленькія вочки, разглядала яе і злавесна пытала:

— Гэта прац што пішуць?

— Вось гэта прац Леніна, а гэта—догляд за цяжарнай і груднымі дзяцьмі.

— А няма такіх кніжак, як рабіць скіднікі?—кусьліва пытала съявякраха.

— Ёсьць і такія: аборт, называецца,—проста адказала маладуха.

— Гэтак, гэтак... Глядзі, Мацей, чаму тваю жонку там вучаць... Навучуць усяму...— з'яўрталася яна к сыну.

— Няхай! Убытак не вялікі,—жартаваў Мацей.

— Вось як ты... За жонку гарой... Матка дура стала?

* * *

Ляпалі ў вакно.

— Мацей на сходку!

Апраналася і Арына і ішла на сход разам з мужам. І гэтага раней ня было. Ці-ж бабская справа на сход хадзіць.

На вясковым сходзе акрамя Арыны ня

было ніводнай жанчыны. Брала слова яна па кожнаму пытанню. Гаварыла каротка, проста, праканана, а галоўнае—тлумачыла „па справядлівасці“, што хацелі наўмыслья заблутаць. За гэта на яе ўзьеўліся гарланы.

— Маладзец, Арына. Такая жанчына навуча мужыка кароў даць ды съвінням мяшачь; ну, а печ тапіць яму яшчэ матка не давярае.

— Кароў даць усім трэба вучыцца ў агрономаў,—спрачалаася Арына.—У Нямеччыне кароў даць мужчыны бабам не давяраюць.

— Досыць ужо: будзем чакаць, калі к Мацею павітуху будзеце клікаць, за бабу ён цяпер дзейнічае.

Уся сходка рагатала, Мацей чырванеў, як макавы цвёт. Малады, палахлівы хлапец.

* * *

Арына чытала. Мацей палахліва пазіраў то на матку, то на жонку і з трывожным выглядам барабаніў пальцамі па стале.

Гэта прац што пішуць.

Сьвякроў хадзіла па хаце, бралася то за адно, то за другое і фыркала. Наканец, яна падышла к Арыне вырвала з яе рук кніжку і швырнула яе к парогу.

— Досыць! Іш вучыцелька якая! Вунь, дзеци абарваліся—за іголку ня возьмечца, паня... Матка тут адна ад кудзелі ды ад шыцьця асьлепла. Ды што я, катаржная ці што?! А ты, муж, чаго глядзіш?

Арына съціснулася ў камок, сълёзы паказаліся на в'юх.

— Мамачка, я працую без адказу, а якую небудзь гадзіну пачытаць кніжку ты мне ня можаш забараніць. Ня ўжо-ж мне і адпачыць нельга? Чытаць ня буду, дык на вуліцу пагуляць выйду.

— Досыць гуляеш. То ў Горкі, то з Горак цягаешься, палуночніца. І так ужо ўся вёска мне вуши прагрызла пра тваё баламутства, бяспутная! Ай, глядзі, хлапец: нахвастаець яна цябе гразкім падалом. — Старуха падышла к сыну і з пакрывіўшымся ад злосці тварам застукала па яго грудзях кулаком:

— Вон з хаты выганю вас абаіх! Вочы мае ня гледзяць на такую бяссорамнасць. У мяне без цябе, дзякаваць богу, трое! Ды яшчэ дзеўка нявестка!

* * *

Гэта было на Вялікдзень. Цымнелася. Арына, радасная, ішла з Ворак, са сходу ў паўнаважаных коопэратыву. Яе выбралі пасыўным членам праўлення коопэратыў. У паўвярсьце за вёскай яе спаткаў Мацей. Ён быў п'яны і ўзбуджаны.

— Мацейка, родненькі! а мяне выбралі... Яна не дагаварыла. Удар кулака зажаў ёй рот...

— Што ты?! Што?.. — спужаўшыся праставіла Арына.

А ўдары адзін за другім сыпаліся ёй па галаве, па грудзёх. Яна павалілася, а па ба-кох захадзілі Мацеевы боты.

— А-а, патаскуха! Вунь ты зачым хадзіла ў раён!.. Гарохаў, Ванька табе... Скура!..

* * *

Зьбітая Арына не пашла дамоў к мужу, а ноччу пашла за пяць вёрст, у Паддуб'е, к бацьку.

Праз тыдзень за ёй прышоў Мацей. Ён ня мог падняць на Арыну вачэй.

— Нізвіні... Арыш... праходу не давалі: Гарохаў Ванька, ды Гарохаў Ванька, з тваёй Арынай... Ну, і... выпіў я тады... Сумата... Злосць агарнула. А тут маці грызе... Каб у мяне руکі адгнілі, калі я... Арына? Прабач! Пойдем дамоў!..

— Добра, Мацей, я пайду з табой. Дарую

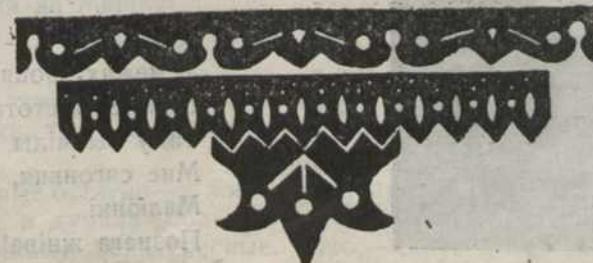
гэты раз. А калі толькі ты зноў? Тады што?

— Арына! — Мацей расцягнуў свае грудзі. — Бачыш! Ня кідай! Люблю я цябе! І матцы ні дам зьдзеквацца над табой. Я бачу... І я буду хадзіць на сходы к ком-самольцам. Каб мне гадзіны на сьвеце ня жыць! А ў хаце—я гаспадар, Арына... Будзе, памаўчаў перад маткай. А калі яна ня туды гнець—гэтага ня будзе. Шабаш!

А. Оршин.

А ўдары адзін за другім сыпаліся ёй па галаве, па грудзёх.

ЖНІВО.

Люблю жніво!..

Прастор шырокі!..

Дзе ў межах

Шепчуць каласы...
Дзе песні,

Коцяца далёка

На ўэморі

Гордае красы...
Дзе песні

Коцяца і тонуць...

Неначай хвалі ў цішыні

Пад гул калес,

Пад гул і тоны,

Калышуць сон

Ў далячыні...
Люблю прастор!..

Дзе ў цвіце зоры,

На краплях

Буйнае расы,

Снуюць

Чароўныя узоры,

Ткуць —

Залатая паясы!..

А там,—

У беразе пад гаем,

Дзе вербы

Журацца ў ціши,

Павольна

Сыпевы заміраюць

І струны смутку закранаюць

На дне

Глыбокae души.

На дне,

Дзе ў жыцьці захаваны

Людзкое мудрасыці

Ключы...

Бывае сэрца

Плача рана,

А позна ўвечары—

Маўчиць...

Бывае так!..

І толькі ўвесень,

Як тонуць

Ў золаце сады,

Там струны

Плачуць і галосяць

Ў грудзёх

Разгульна-маладых...

А каласы

У межах звоняць,

Цвіце лістота ў далавах,—

Таму вы мілы

Мне сягоння,

Малюнкі

Познага жніва!..

Паўлюк Трус.

С Марьей Николаевной, с Машкой, я познакомился случайно. Ее сшиб с ног единственный в городке автомобиль, и я, очутившийся у места происшествия, помог отправить ее, сильно ушибленную, домой.

Я просидел в машкиной каморке до ночи, до первых петухов, и было мне приятно и горестно тогда слушать грустные машкины слова и смотреть в ее глаза, налитые человеческим страданием.

Машка говорила горячо, хоть это ей стоило больших усилий, она жаловалась и возмущалась, но не плакала Машка, ее глаза были сухи и строги—и это было приятно.

— Дорогой знакомец, — говорила Машка, — я все понимаю. Но нету во мне сил настоящих, чтоб подняться и показать это людям.

И, смотря в потолок мечтательно, повторяла Машка:

— Я все понимаю...

— Но вы, Марья Николаевна, взрослый ведь человек, — заартчился я, — мало понимать — надо действовать, взять себя в руки!

Тяжелы, должно быть, были мои эти слова для Машки, она мучительно завозилась на своей жесткой постели и жилистой рукой прикрыла бледное лицо.

Двадцать пять машкиных лет с'ел город, даже не город, а окраина его, три тесных и грязных улички, носивших название «Колячки». Подростка Машу, круглую сироту, обижали окраинные мальчишки, кидали в нее камешками и щепками, обзывали скверными именами, но равнодушно переносила все это Машка и, только прислонившись к какой-нибудь стене, смотрела на гикающую ораву с печальной обреченностью. В 15 лет уже ходила Машка по домам мыть полы, полюбила она влажный холод начищенных полов, он ласкал ее ноги и успокаивал ее робкое сердце девочки.

Хозяйки говорили, не глядя на Машку:

— Иди, девочка, на кухню. От обеда мясо осталось... Покушаешь.

И так мягки были голоса хозяек, что Машку, не знавшую материнской ласки, трогали и волновали они.

Жадно поедала Машка мясные остатки—и жила, жила Машка, и мыла полы, и думала большие думы, никому неведомые, никому неинтересные. А когда ей минуло 20 лет, когда запоздавшая де-

вичья тревога по ночам беспокоила сон и усталость, затосковала она и наполнилась непонятным гневом.

— Я думала так, — рассказывала Машка. — Все дни мои на чужих остатках проходят. Завтрак—остаток, обед—остаток, ужин—остаток. И платок на голове, и ботинки на ногах—тоже чай-то остаток. А я-то сама что? Правда, пуговицы у меня были собственные, много пуговиц в мешочке таком, любила я их перебирать. И вот начала своим умом доходить, что нехорошо так, что надобно иначе. А сделать—сил нет, боюсь...

Машка хотела вздохнуть, но закашлялась, жалко мне стало ее и досадно, что вот лежит взрослый человек, всему покорный, с застывшими умом и волей. И необычайно ясно я представлял себе, как в углу на кухне худая женщина с боязливой быстротой хлебает жидкую борщовую муть прямо из горшка и молчит, молчит...

Посещал я Машку до самого моего отъезда из городка—недели две. Она оправилась от болезни, помятая автомобилем нога зажила, и ела уже Машка не остатки с чужого стола, а целые настоящие обеды, хотя очень скромные. Андрей Иванович Перегоров, заведующий уездным Собесом и мой хороший приятель, пристроил ее к делу.

Я уехал из городка и скоро, сознаться, забыл Машку и ее несчастья.

* * *

Недавно, прогуливаясь по площади Революции в городе Липске, я неожиданно смущился от настойчивого взгляда пары больших женских глаз. Глаза эти смотрели на меня удивленно, чуть расширились, лицо женщины было напряжено, и если бы не характерная изломанность бровей на нем—не узнал бы я в женщине Машку.

Да, это была Машка. Должно быть, я был несколько смешон в своем удивлении, ибо Машка весело рассмеялась и придвинула свое изменившееся лицо к самым моим глазам.

— Здравствуйте, Павел Павлович, — не подавая руки, громко приветствовала меня Машка. — Быстро, быстро меня забыли!

— Зачем, Марья Николаевна, — пытался я оправдываться. — Но вы так изменились... Другой человек право...

— Это вы угадали, что другой человек. Знаете что,—вдруг прервала себя Машка,—давайте-ка сядем вон на ту скамеечку в сквере—поболтаем.

Было почему-то хорошо вспоминать вместе с Машкой про ее печальные дни, про ее ушедшее горе и грязный городок, где все это родилось, и росло, и умерло. Я смотрел на незнакомый мне румянец на машкиных щеках, на ее голубой платочек, на прекрасную белизну ее зубов и как ни старался — не мог понять сущность перелома в ее бедной жизни одинокой, прибитой женщины.

— Как хорошо работать сознательно, — между тем говорила Машка. — Делаешь какое-нибудь дело и радуешься. После случая с машиной я много, ох, много, Павел Павлович, передумала. И решила я так: коль не возьму себя в руки на этот раз — значит, пропала я навсегда.

Машка опустила голову, сощурилась, как бы припоминая ход борьбы с самой собой, с молчанием и робостью своей. Потом, откинувшись назад немножко, продолжала:

— В столовке работницы раньше сторонились меня, подтрунивали даже. Но вот Перегаров на собрании женщин выдвинул меня в делегатки. Я начала учиться грамоте. Не поверите, может, Павел Павлович, но за десяток дней я научилась прилично читать. Работницы все чаще заговаривали со мной, хвалили. Начала выступать на собраниях. Вначале болтала чушь, язык заплетался, тов. Перегаров ругал меня за это. Ты, говорит, Маша, когда выступаешь на собрании, смотри в правый угол, будто людей не замечаешь, ладнее выйдет.

Машка улыбнулась, радостная такая, новая, дерево вверху шумело по летнему спокойно, и чувствовал хорошо я машкину радость и гордость ее, честную и простую.

— С того времени и попала я на настоящий путь. Ах, Павел Павлович, — закончила рассказ свой Машка и вдруг сделалась почему-то грустной.

Я понял ее грусть. Нелегко человеку вычеркнуть из своей жизни ряд прожитых лет.

Как бы продолжая мою мысль, Машка говорила:

— Зато много во мне силы сейчас, не растратила я ее, спала она во мне долго... Теперь меня даже мужчины-партийцы боятся, — сконфузилась Машка.

Еще долго говорили мы с Машкой в тот пригожий день, сидя на скамейке под густым каштановым деревом. Вечером, пожимая друг другу руки, мы условились встретиться на следующий день на щетинной фабрике „Октябрь“, где Машка работала.

* * *

Мне, участнику гражданской войны, участнику послевоенного нашего строительства, хорошо знающему, что такое власть и авторитет — мне было видно, когда я на следующий день наблюдал за Машкой и ее 120 подругами на фабрике „Октябрь“.

Я пришел на фабрику в полдень, в обед, на мещеном дворе было многолюдно и шумно, сыто смеялись работницы и, балуясь, хлопали друг друга прочитанными книжками и газетами. Машку я сразу узнал по голубому платочку на ее голове. Стоя в центре кучки работниц, она что-то изображала руками, от чего работницы громко хохотали.

— А, Павел Павлович! — встретила меня Машка. — Правда, весело у нас? Подходите ближе. Интересное событие на днях было на „Октябре“.

— Любопытно, рассказывайте, — заинтересовался я, подогретый сдерживаемым смехом работниц.

Машка начала рассказывать. Ее язык, голос, произношение изменились так же, как вся она, некогда грязная кухонная девочка Машка. Особенно хорошо передразнивала она плачущих женщин.

Дело было вот какое. На днях к Машке на дом пришла молодая работница Клавка и, рыдая, сообщила ей, что муж, монтер Устинов, ходит к другим женщинам, а с Клавкой груб и несдержан.

— Горько мне, Машенька! — рыдала Клавка. — Хотела бы не мучиться — ан не могу. Люблю я его... Пособи, Машенька, ты же делегатка, завкомница...

Думала Машка, думала, как помочь Клавке, и решила, что без хитрости не обойтись здесь. Договорились женщины тайком о таком деле, которое обоих их очень смешило. Клавка ушла от Машки веселая, уверенная в чем-то.

Поздно вечером, когда Устинов пришел домой, он увидел нечто необычайное. На кушетке, любовно прижавшись к какому-то усатому мужчине, сидела Клавка и шепотом о чем-то говорила.

— Так-то, Клавка, — с трудом сдерживал себя Устинов. — Продолжай-обожайся... У, стерва! — неожиданно рванулся он к кушетке, — задавлю!

— А вам, тов. Устинов, можно с другими женщинами! — заговорил мужчина женским голосом и

резко сорвал с верхней губы черный кустик волос.

Устинов вначале опешил, но потом присоединился к громкому хохоту женщин. Однако, он был смущен, и взволнованная кровь долго горела на его лице.

— Стыдитесь, тов. Устинов! — отхлестывала его Машка, снимая с себя старый мужской пиджак. — Не человек вы, а самое настоящее, извините, животное! Хорошая ваша Клавка, любит вас, а вы чорт знает чем занимаетесь, да еще грубите.

Ах, как благодарна была потом Машке счастливая Клавка. Дурь как рукой сняло с Устинова, он успокоился, присмирился, вернулась его прежняя нежность к Клавке.

— Что ж, — говорил он, — номерок хороший был. Любовь надо почувствовать. Бывает, есть она в человеке, а не трогает его.

И любили работницы Машку за ум ее, за „подход“, за горячие слова ее на собраниях, за товарищескую простоту.

Когда Машка на несколько минут отошла от компании, работницы наперебой начали расхваливать свою боевую подругу.

— Всех нас, и старых, и молодых, заставила учиться. Строгая она. А сама как учится...

— А столовку кто организовал — Маша, кто кипяченую воду поставил — Маша, кто библиотеку выписал — она же. О-о-о, Машка!

— Всюду девка лезет: в комиссии, на заседания, доклады делает. Боятся нашей Маши. Сам заведующий, тов. Дегтярев, с ней советуется.

Я знал, что Машка мечтает податься на деревню, задумывается она часто над долей деревенских женщин, пишет им письма из города. Знакомства заводит на базаре.

Прозвучал звонок „на работу“. Работницы, на ходу прощаюсь со мной, удалялись в свои цеха. И Машка вернулась и предложила мне осмотреть фабрику. Нас сопровождал директор тов. Дегтярев.

Прощаюсь со мной после осмотра фабрики, тов. Дегтярев шепнул мне на ухо:

— Как вам нравится Маша? Далеко пойдет эта женщина. Есть в ней чортак такий хороший, революционный.

М. Линский.

Ах, не мало испортили крови
Вечера одинокой тоски,
Чаю выпьет мой Павел Петрович
И в газету уставит очки.

Подойду я к нему с тихой лаской,—
Отговинется:

— Снова мешать?

Ты гляди, вот, за детскай коляской
Да стели помаленьку кровать.

А когда собираются к мужу
Культкомиссии член, предфабком,—
Как свои я мозги не натужу,—
Не пойму все — толкуют о чем.

И однажды я вставила робко
Два-три слова... не помню — к чему
Усмехнулся Петрович:

— Эх, пробка,

Твоему-ль разобраться уму?

Слово жесткое режет мне душу
Ах, больнее тупого ножа!

В темной спальне взбиваю подушку
И обида туманит глаза.

Эх ты, горькая женская участь —
Спальня, кухня, пеленки, горшки...
Не живу я на свете, а мучусь
И при людях глотаю смешки.

Ох, как трудно нам, женскому полу,
Человечьи права защищать...
Нет! пойду я в вечернюю школу,—
А Петрович — пусть стелет кровать.

М. Горная.

В родном селе.

Все тот-же старый, прежний, двор:
Склонился низенький забор,
Краснеют яблоки в саду,
Утятя плещутся в пруду.

И тонут хаты в простоте,
Но только люди уж не те:
В покорных выцветших глазах.
Уж не таится прежний страх.

У школы сход. Я подошел.
Гудит народ, как улей пчел.
В сторонке жмутся старики.
Пестреют женские платки.

Красный платок секретарем,
Теснятся бабы за столом —
Здесь мужики, знать, не у дел:
Дела решает женотдел...
Все та же церковка стоит,
Забытый колокол молчит...
Открыл я двери, глянул вглубь —
Там комсомол устроил клуб.

Где дым кадильный ел глаза,
Коптил „святые“ образы —
Плакаты пестрые кричат
Под острым взором Ильича.

По узким улицам села
Другая песня понеслась:
„Вставай, кто век проклятым жил“
Октябрьский гром нас разбудил!
В широких вырезах полей,
Сменяя тощих лошадей,
Сырую землю тормоша
Железный трактор застучал.
Когда же вечер все село
Окутал бархатным крылом —
Через окно, роняя след,
Пролился новый, яркий свет.

Ф. Саюк.

ЖЫЦЬЦЁ РАБОТНІЦЫ І СЯЛЯНКІ.

Из жизни работниц.

Работа делегатки на предприятии.

Делегатские собрания работниц являются той школой, которая учит делегаток строить свое пролетарское государство и управлять им.

Вот в чем вся суть работы делегатских собраний.

XIV Съезд Всесоюзной Коммунистической партии решил, что хозяйство нашего Советского Союза надо перестроить так, чтобы Советский Союз стал страной индустриальной, то есть страной с широко-развитой промышленностью. Индустриализация (расширение промышленности) страны не мыслима без участия широких масс рабочих и работниц.

В деле вовлечения работниц в строительство новой промышленности громадная роль выпадает на делегаток.

Это должна понять каждая работница-делегатка.

Для того, чтобы принять участие в строительстве государства и в управлении им, каждая делегатка должна усвоить себе свои задачи в области общественной работы.

Если делегатка будет принимать участие во всей общественной жизни фабрики или завода, и если она, в первую очередь, будет помогать лучшей организации производства, то этим самым она выполнит одну из основных задач сознательной работы.

Какие боевые задачи стоят сейчас перед рабочим классом?

Поднятие производительности труда, улучшение качества продукции и проведение режима экономии.

На каждом предприятии имеются производственные комиссии и производственные совещания, где рабочими обсуждаются вопросы о том, как поднять производительность труда, улучшить качество производимых на предприятии товаров, правильно использовать топливо, сырье и т. д.

Работница, работая на предприятии, часто видит и знает, что именно нужно сделать для изжития тех мелочных недостатков, которые мешают улучшению постановки производства. Делегатка должна участвовать в работе производственных совещаний и комиссий, на их заседаниях вносить деловые предложения о том, как устранить недочеты производства.

Делегатское собрание помогает поднять производительность труда, установить пролетарскую трудовую дисциплину.

Вся рабочая масса сейчас вовлекается в работу по проведению режима экономии. Что означает лозунг: „за режим экономии“? Что надо сократить, удешевить, упростить наши производственные, торговые, кооперативные и государственные аппараты, что надо бороться со всеми ненужными и неэкономными расходами.

Нужно сберечь средства, чтобы обратить их на дело индустриализации страны. Делегатка, работая на производстве, должна присматриваться к организации производства, чтобы предупреждать те ненужные расходы, которые могут возникнуть.

Делегатка должна стремиться всячески удешевить производство. Она должна не только сама помогать работе по проведению режима экономии, но и вовлекать в эту работу остальных, работающих с ней рядом, работниц.

Помимо этого, делегатка должна принять активное участие во всей той работе, которая проводится профессиональными и другими общественными организациями ее предприятия.

При фабзавмествоках работают 3 комиссии—охрана труда, расценочно-конфликтная и культурная. Участие делегаток в работе этих комиссий чрезвычайно важно. Так, делегатка, член комиссии по охране труда, должна наблюдать за выполнением Кодекса Законов о Труде, а также за проведением специальных законов об охране женского труда. Через расценочно-конфликтные комиссии делегатки должны стремиться к улучшению материального положения работниц и к поднятию их квалификации, путем продвижения в более высокие разряды. Большое внимание должны уделять делегатки участию в работе культурных комиссий, чтобы через нее принять меры к политическому воспитанию работниц.

Необходимо участие работницы-делегатки и в добровольных обществах: шефском, МОПРе Авиахиме, „Друг детей“ и т. д.

Только активно участвуя в общественной жизни предприятия, делегатка сможет получить те знания, которые необходимо ей, как члену рабочего класса—того класса, который строит социализм.

Н. Танаевцева.

ЧТО НАМ ДАЛО ДЕЛЕГАТСКОЕ СОБРАНИЕ.

(Письма работниц).

Мы поняли ленинские слова.

Когда меня выбрали в делегатское собрание, я еще не знала о том, какую пользу оно мне даст. Но меня очень интересовала новая жизнь, мне хотелось о ней что-нибудь узнать. А ведь, сидя в квартире, мало что нового узнаешь. Вот почему я охотно пошла в делегатки.

Теперь, когда я прозанималась год в делегатском собрании, мне стало понятно, где ложь и где истина. Теперь я знаю права женщины, и знаю также, кто нам, труждящимся женщинам, открыл глаза. Он, Владимир Ильич, показал нам, женщинам, где мы должны искать истину.

Попы убаюкивали нас тем, что мы—овцы божие, а они священники—наши пастыри. И мы верили этим их лживым словам и терпели угнетения, потому что попы обещали нам рай небесный. Но Владимир Ильич Ленин сказал нам, что мы можем сами построить рай на земле.

Делегатское собрание сделало мне понятными слова Ленина. Так будем же идти по ленинским следам!

Делегатка И. Шабалинская.

Научились мы многому.

Вот уже кончается наша работа в делегатском собрании. Грустно даже становится при мысли, что мы должны уступить место другим делегаткам. Но вместе с тем становится радостно, что на смену нам идет новая группа делегаток, идет, чтобы учиться тому, чему мы учились в течение года.

А научились мы много чему. Мы получили знания о том, как должна работница и жена рабочего уметь управлять государством.

Когда нас выбирали в делегатки, многие женщины отказывались. Они думали, что от этого не будет им никакой пользы. А теперь получается наоборот: многие даже не хотят уходить из делегатского собрания. И, действительно, совсем уходить нам нельзя: мы должны держать тесную связь с новыми делегатками и вместе с ними участвовать в общественной работе.

Делегатка Матурова.

Делегатка, будь первой в производственных совещаниях, работающих по изживанию недочетов производства.

Достили за год многое.

Когда я, в прошлом 1925 г., была выбрана делегаткой, мне было трудно представить, как это нас выучат работать на общественной работе.

Но посещая делегатские собрания, я поняла, что за год можно очень многое достичь как в учебе, так и в практической работе.

Во-первых, неграмотные делегатки научились грамоте. Во-вторых, делегатки узнали о том, как построено советское государство, каковы были права женщины прежде, каковы они теперь. Большая часть делегаток за это время прочла по несколько и даже по много книжек. При нашем делегатском собрании работает передвижная библиотека; надо отметить, что даже малограмотные делегатки охотно брали из нее книги.

К числу недочетов в работе нашего делегатского собрания (Октябрьский район, Минск) надо отнести частую смену руководителей. Это каждый раз, пока не наладится работа, вызывало некоторую растерянность делегаток.

Делегатка Скварчевская.

Кружок принес большую пользу.

(Завод «Звезда», Мозырского округа).

В конце прошлого года при нашем заводском клубе организовался женский политкружок. Кружок этот сыграл очень большую роль в деле повышения культурного уровня наших работниц. В первое время занятия проходили не очень оживленно, работницы еще не чувствовали себя свободно. Но так продолжалось недолго. После 2-3 занятий женщины начали охотно высказываться, задавать докладчику свои вопросы и смело отвечать на те, которые он задавал. А затем они сами начали делать доклады.

В общем, наш политкружок (летом, к сожалению, распавшийся) принес работницам очень большую пользу. Многие из членов кружка состояли одновременно делегатками.

Е. Нохрина.

На стекольном заводе. Промывальщица.

Еврейское mestечко пробуждается.

Самохваловичи, Минского окр.

Самохваловичи—местечко очень маленькое. В нем всего 60 еврейских дворов. Женщины mestечка еще до сих пор крепко скованы как религиозным, так и узко-национальным дурманом. В течение многих лет их никак не удавалось вовлечь в общественную работу. Но за последний год заметился сдвиг.

На общие собрания женщин-евреек постепенно стали приходить даже старушки. Если женщины сперва молчали, то затем они освоились, начали предлагать вопросы и даже выступать в прениях. Три еврейки стали делегатками. Двое из них работали членами комитета взаимопомощи и одна — членом совета народома. Эти делегатки работали хорошо.

Хорошо работал женский политкружок. Его посещали 25 девушек в возрасте от 18 до 24-х л. Девушки эти научились хорошо разбираться в вопросах, касающихся жизни нашей Республики, и делали хорошие доклады. Взгляды этих девушек в течение года совсем переменились. Они другими глазами смотрят теперь на Советскую власть и партию. Они мечтают о комсомоле, пишут в свою еврейскую стенную газету, работают в драмкружке. Одним словом, стали образцовыми общественницами.

Итак, работа последнего делегатского собрания принесла большой сдвиг в области просвещения женщин-евреек mestечка. Новое делегатское собрание, надо думать, этот сдвиг увеличит и закрепит. Женщины mestечка поймут, куда им пойти и как строить новую нужную жизнь.

С. Цвик.

Одна из основных заслуг делегатского пункта.

(Ф-ка „Звезда“, Копцевичи, Мозырского округа).

Делегатское собрание помогло нашим работницам уяснить всю важность борьбы за производительность труда. Мы можем с гордостью сказать, что наши работницы в этом отношении не подкачали.

Одно время штат на нашей фабрике был сильно разбухший. Когда было произведено сокращение штата и одновременное увеличение нормы выработки, наши работницы на первых порах ворчали. Действительно, работать стало тяжелее. Но все-таки работницы фабрики „Звезда“ не сро-

бели, а осознали всю необходимость повышения производительности труда. И в короткое время мы не только достигли аккуратного выполнения нормы выработки, но даже и превысили эти нормы на 40 процентов.

Производство начало постепенно расширяться. Поставили еще один сушильный пресс, пустили бочарное отделение на 2-ю смену, фанерное на третью. Такое расширение фабрики стало возможным только благодаря сознательному отношению рабочих и работниц к делу.

И то обстоятельство, что работницы усвоили себе всю важность сознательного отношения к производству—есть одна из основных заслуг нашего делегатского пункта.

Рабкорка Г. Гофман.

Работница, повышай свою квалификацию!

(Завод им. „Домбалая“, Ново-Борисов).

Те из работниц, которые прошли через школу делегатского собрания, уяснили себе одну очень важную истину:

—Квалификация работниц чрезвычайно низка, и надо во что бы ни стало ее поднять.

Действительно, если многие наши работницы по своему развитию уже не уступают мужчинам, то по квалификации они остаются еще далеко позади. И это сильно отражается на их благополучии.

Ведь за низкую квалификацию работница получает низкую зарплату.

У нас на заводе дела с квалификацией работниц обстоят неважно: до сих не было ни одной квалифицированной женщины-рабочницы, которая бы могла исполнять обязанности помощника мастера. А про женщин-мастеров и говорить нечего: таких днем со свечей на заводе не сыщешь.

Нет поэтому ничего удивительного, что когда недавно к нам на завод приехала девушка-баночник (помощник мастера), то весь завод

приходил смотреть как она работает. Всем это казалось диковинкой.

Делегатское собрание разбудило в работнице желание повышать свою квалификацию. Надо, чтобы администрация по-торопилась открыть школу фабзавучу, о чем уже давно идут разговоры, и надо в эту школу вовлечь побольше девушек. Вот, когда работница будет иметь одинаковую с мужчиной квалификацию, тогда она действительно будет равна ему во всех отношениях.

С. Райнес.

Делегатка Варакса Ляховского района, Минск.

Делегатка Калесень Ляховского района, Минск.

Делегатка Оскерко Ляховского района, Минск.

Что нам дала кооперативная секция.

(Могилевское городское делегатское собрание).

Начали мы работать в ноябре 1925 г. С самого начала в секцию записалось человек 50 делегаток. Но затем часть ушла в профсекцию. И, в общем, месяца через два у нас выявился актив человек в 28, постоянно посещающий и активно участвующий в работах нашей секции.

Какими вопросами занимались мы на этой секции? Прежде всего, делегаток очень заинтересовали беседы о работе Центрального Рабочего Кооператива. И это вполне понятно: мы здесь столкнулись с вопросами, которые нас, женщин, касаются больше всего. Ведь, женщине приходится гораздо больше мужчины соприкасаться с работой кооператива. Итак, мы разобрали следующие вопросы:

— Кто руководит работой кооператива? Как кооператив ведет борьбу с частным торговцем? Почему необходимо участие женщины в работе кооператива? и т. д.

На следующих занятиях мы разобрали устав рабочей кооперации, ознакомились с различными

видами кооперации, получили сведения об истории кооперации у нас и на Западе. В заключение, мы разобрали вопрос о будущем кооперации.

В течение учебы делегатками было самостоятельно подготовлено 9 докладов на эти темы.

И когда наша секция закончила работу, то оказалось, что почти все делегатки хорошо усвоили сущность, роль и методы работы кооперации. Надо сказать, что из этих 28 делегаток семеро было неграмотных.

Большая часть членов этой кооперативной секции — жены рабочих и служащих. Работниц было всего лишь 6 человек. Теперь делегатки применят знания, полученные ими в секции, в практической работе. К этому они сами

стремятся. Могилевский женотдел учитывая это стремление, принял меры к осуществлению его. А именно, делегатки теперь прикрепляются к кооперативной секции Горсовета, к лавочной комиссии при профсоюзах, к кооперативным уголкам и т. д.

Делегатка Пазина.

Работница, помоги бастующим горнякам Англии!

Уже почти 4-месяца продолжается героическая борьба английских углеродников с углеродными шахтами. Углеродники хотят снизить и без того низкую заработную плату углеродников и удлинить их рабочий день. Несмотря на лишения, углеродники продолжают бастовать, заявляя: "Ни копейки от заработной платы, ни минуты к рабочему дню!" Нужда среди бастующих велика. Углеродники пытаются задушить забастовку голодом. Долг каждой сознательной работницы — притти на помощь нашим английским братьям.

20-го августа в Минске состоялось многолюдное собрание женского профактива. Собрание приняло следующую резолюцию:

"Заслушав информацию тов. Ендакова о положении бастующих английских горняков и о проведении 3-х дневника „Лампочки красного шахтера", общегородское собрание женского профактива г. Минска считает, что английским горнякам в их геройской борьбе с английским капиталом необходима немедленная помощь со стороны широких трудящихся масс БССР.

Женский профактив, поддерживая предложение Президиума ЦСПСБ об отчислении в третий раз $\frac{1}{4}$ дневного заработка рабочего и служащего призывают всех работниц внести эти отчисления в непрерывное время. Одновременно с этим собравшиеся постановляют отчислять $\frac{1}{4}$ однодневного заработка ежемесячно на все время английской забастовки.

бастовки и призывают всех профработников, рабочих и служащих Белоруссии последовать их примеру.

Профактив считает себя целиком мобилизованным для проведения 3-х дневника „Лампочки красного шахтера".

Через работниц, служащих, жен рабочих и служащих профактив должен организовать сборы в пользу семей и детей горнорабочих, которые стояко вместе голодают и терпят нужды с бастующими мужьями и отцами.

Каждая работница, служащая, жена члена профсоюза должна принять самое активное непосредственное участие в проведении 3-х дневника.

Совещание просит ЦСПСБ часть поступающих средств направить через комитет работниц при ВЦСПС в помощь семьям и детям бастующих английских горняков.

ПА ДЭЛЕГАЦКІХ СХОДАХ СЯЛЯНАК.

Якая карысьць ад дэлегацкіх сходаў.

(Каменскі сельсавет, Узьдзенскага раёну, Менскае акругі).

Яшчэ ў прошлым годзе сярод нашых жанчын ніякай працы не вялося. Ды наогул жанчыны самі адгаварваліся ад працы, яны казалі: „на вошта нам гэтая сходы, камітэты“ і. г. д.

Але за тое ў гэтым годзе нашы жанчыны - дэлегаткі агледзіліся, што працеваць патрэбна.

— Мы таксама людзі, і павінны таксама кіраваць усімі справамі, як і мужчыны,—гаварылі ўжо дэлегаткі.

У гэтым годзе Узьдзенская парт-ячэйка к нашаму сельсавету прымала аднаго партыйца, які і праvodзіць працу з дэлегаткамі. На такія сходы, акрамя дэлегатак, зьбіраецца шмат жанчын, для абгаварванья сваіх жаночых спраў.

Цяпер жанчыны пачалі цікавіцца агульнымі сходамі. Ўны пасылаюць сваіх дзяцей запісвацца ў комсамольцы, піонёры і г. д.

А раней, да дэлегацкіх сходаў, нашы жанчыны і ня мелі прадстаўлення аб tym, што такое комсамол і піонэрскі рух.

Селькорка.

Некалькі месяцаў не працавалі.

(Кармянскі раён, Магілеўская акруга).

Наш дэлегацкі пункт працеваў на яўрэйскай мове. Спачатку шмат насымешак давялося нашым дэлегаткам перанесьці з боку мужчын. Але гэта дэлегатак ня спужала і яны не застанаўліваліся. Акуратна кожную нядзеля мы займаліся.

Дэлегацкі сход пры Круглянскай ячэйцы КПБ, Аршанская акруга.

Гэтак было спачатку. Потым наша кіраўніца паехала, а займацца з намі пачала загадчыца жанадзелу. Але апошняя была вельмі неакуратна і заняткі пашлі вельмі квола.

Некалькі ме яцаў праца не магла наладзіцца. І толькі цяпер, у вапошнія месяцы, перад канцом нашых заняткаў, мы ўсё-ж такі пасыпелі падзаняцца як мае быць. Наогул програму дэлегацкага сходу мы прашлі поўнасцю. Цяпер мы ўжо добра разъбіраемся, што чытаем у газетах.

Дэлегатка
Л. Цырульнікова,

Правялі буйную работу.

(Мястэчка Нароуль, Мазырская акруга).

Местачковая партыйная ячэйка правяла досыць буйную работу сярод сялянак мястэчка Нароуль, быўшага

маёнтку Нароуль, і знаходзячагася на адлегласці 5-ці вёрст ад вёскі Гута. Гэта работа праводзілася праз дэлегацкія сходы.

Былі організованы школы для зьнішчэння малапісменнасці і няпісменнасці. Школы гэтая наведваліся таксама і сялянкамі не-дэлегаткамі. Работа з дэлегаткамі праводзілася па працэце дэлегацкіх сходаў. Сялянкі-дэлегаткі працеваў ў розных камісіях, у сельсавете, камітэце ўзаемадапамогі, былі прымашованы к розным установам і организацыям.

Праўда, сярод дэлегатак вёскі Гута, праца была кволая, так як вёска гэта далёка ад мястэчка. Але сярод нараўлянскіх дэлегатак праца праводзілася добра. Кіраваў працай дэлегацкага сходу сакратар ячэйкі.

Свяя.

Дэлегацкі сход дапамагае Ленінскай Компарціі будаваць соцыялізм.

Папярэдзілі сваіх мужэй.

(Быхаўскі раён, Магілёўская акруга).

У параўнаньні з дэлегацкім сходам прошлага году, цяперашні дэлегацкі сход працаў у нашым раёне значна лепш. Папершае, дэлегацкія пункты працаўалі без перапынку. Дэлегаткі ў гутарках прымалі самы жывы ўдзел. Усе няпісменныя дэлегаткі займаліся на лікпунктах. Дзякуючы дэлегацкаму сходу, 8-га сакавіка была адчынена ў Быхаве дзіцячая консультацыя.

Сялянкі - дэлегаткі вельмі цікавіліся сходамі. Шмат каму з іх даводзілася ісьці на дэлегацкі пункт за 4-5

Настася Жашко з вёскі Белавічы Петрыкоўскага раёну, Мазырская акруга. 2 гады як дэлегатка член раённага камітэту ўзаемадапамогі. Уступіла ў шэрагі комсамолу.

вёрст, але ўсё такі яны не прапускалі ні аднаго сходу.

Вынікі працы дэлегацкага сходу гэта тое, што шмат хто з дэлегатак прыкметна папярэдзіў сваіх мужэй.

Н. Панфіленка.

Пахваставацца няма чым.

(Сяло Азарычы, Азарыцкага раёну, Мазырская акруга).

У нашым сельсавеце налічвалася дэлегатак 60 чалавек. Але праца сярод іх, трэба прама сказаць, стаяла на зусім высока. Дэлегаткі на славах хоць і былі прымацованы к розным установам, але на справе іх ні разу ні ў якую установу не паклікалі і не далі ніякай працы. Дэлегаткі часта звярталіся к райжанорганізатору з пытаньнем:

— Як нам працаўаць? — Але адказу, які-біх здаволіў, не змаглі атрымаць.

Такім чынам, трэба сказаць, што пахваставацца асабовамі посьпехамі наш дэлегацкі сход ня можа.

Дэлегатка.

Дэлегаткі організавалі гурток.

(М. Плешчаніцы, Барысаўская акруга).

Яшчэ ў прошлым годзе ў мястэчку Плешчаніцы організуваўся гурток ручной працы

у складзе 22-х чалавек. Працуе гурток 2 разы ў тыдзень. Сярод наведваючых выявіўся актыў, і ручной працы стала малавата. Агульным сходам рашилі прыбавіць крой і шыцьцё. Маюцца дзіве мышыны, і цяпер гурток шые дармова бялізну для дзіцячых ясьляў і для больніцы.

Гуртком кіруе дэлегатка тав. Ягорава, якая сваёй актыўнасцю сумела заваяваць аўторытэт гуртка сярод мястэчка і акружаваючых вёсак. У гуртку вядзеца і выхаваўчая праца — прымацаваным комсамольцам.

Акуліч.

Не на словах, а на справе.

(М. Смалявічы, Менская акруга).

У кастрычніку месяцы прошлага году быў ў нас у мястэчку выбраны дэлегаткі. Да лютага месяца амаль што ніякая праца сярод іх не праводзілася дзеля таго, што сходы з дэлегаткамі-сялянкамі суседніх сельсаветаў днём, у той час, калі мястачковая дэлегатка быў заняты працай.

Але і вясковыя дэлегаткі за вялікай адлегласцю ад мястэчка таксама рэдка наведвалі сходы. На сходах ставіліся выпадковыя пытаньні і сходы адбываліся не па програме.

З прыбыццем новага райжанорганізатора праца ажыла. Для таго, каб нагнаць страчны час, дэлегаткі пастановілі сабірацца штотыдня, замест 2-х раз у месяц. Акрамя праGRAMНЫХ пытаньняў на дэлегацкім сходзе быў праработан матэрыял XIV партыйнага з'езду. Сходы ў нас адбываліся як гутаркі, і тэмы гэтых гутарак вельмі добра ўсвойваліся дэлегаткамі.

Недахопам у працы з'яўляецца тое, што на ўсё савецкія грамадзкія організацыі запрашуюць прымацованых дэлегатак на свае пасяджэнні. Яны толькі гавораць на словаах, што жанчыну неабходна ўцягнуць у грамадзкую працу, а ў жыццё гэтага не праводзяць. Гэта трэба выжыць. Даўно ўжо час уяўіць роль жанчыны ў савецкім будаўніцтве і даць ёй магчымасць удзельнічаць у ім.

Дэлегатка Родава.

Дэлегатка, у хаце і на полі будуй новое жыццё!

Дэлегаткі, на барацьбу за пісьменнасць, за культуру!

Сялянства здаволена новым сельска-гаспадарчым падаткам.

(Асіповіцкі раён, Бабруйскае акругі).

Каб растлумачыць сялянству аб новым сельска-гаспадарчым падатку на 26-27 год, 8 жніўня была скліканая нарада членаў і кандыдатаў ўсіх сельсаветаў Асіповіцкага раёну. Даклад аб новай форме сельска-гаспадарчага падатку выклікаў гарачыя спрэчкі. Выступаўшыя ў спрэчках гаварылі:

— Няправільнае тое, што ўлічаюць пабочны заробак у прыбытковасць гаспадаркі.

Але калі талкова было растлумачана, што толькі такім чынам магчыма дабіцца правільнага падліку прыбытковасці, то ўсе сябры нарады згадзіліся з гэтым.

Новымі формамі сельска-гаспадарчага падатку ўсе засталіся здаволены. Разам з гэтым, нарада рашыла, што ўсе члены і кандыдаты сельсаветаў павінны на мясцох растлумачыць сялянству, што новы падатак зьяўляецца палёгкай для беднатаў.

У бягучых справах было зачэплена пытанье аб бяспрытульных дзециях. Нарада парашила гэта пытанье паставіць на презыдыумах і пленумах сельсаветаў для організацыі пры сельсаветах таварыств дапамогі бяспрытульным дзециям.

У канцы нарады сялянкі вынеслі падзяку за тое, што ўсе організацыі дапамагаюць ім у іх працы шляхам склікання раённых нарад і г. д.

Парахневіч.

Шэф, які прыяжджае раз у год.

(Вёска Стары-Шклой, Магілеўская акруга).

У прошлым годзе ў маі месяцы над вёскай Стары-Шклой узялі шэфства працаунікі Саюзу Мэдсантруд г. Шклову. Прыйехалі, правялі сход, прывезлы кніжак 15 штук, портрэтаў, плякатаў і зноў паехалі, абяцаючы кожны месяц прыяжджаць. Але толькі тады мы іх у вочы бачылі.

Дэлегаткі 4-га з'езду камітэтаў сялянскай грамадзкай узаемадапамогі.

У маі месяцы гэтага году зноў прыйехалі. Зрабілі даклад аб значэвымі 1-га мая і працьцялі дзьве лекцыі: 1) аб шкадлівасці алкагалізму і 2) аб матцы і дзіцяці. Лекцыі зацікавілі сялян, і яны прасілі каб шэф зноў прыйехаў. Шэф абяцаў прыяжджаць кожны месяц і выпісаць сялянскую газету і журнал „Крокодил“. Газэту выпісалі, а самі зноў воч не паказваюць у вёску. Мусіць, зноў ча-каюць 1-га мая.

Селькорка.

Шэф заснуў і праца заснуда.

(Вёска Сухараў, Са-махвалаўская раён, Менская акруга).

У нашым раёне ёсьць дзьве вялікія вёскі, хат па паўсотні кожная, і завуцца яны абедзіве Сухараўамі. Ня гледзячы на тое, што гэтая вёскі блізка Менску і маюць моцнага шэ-

фа (Рабфак Беларускага Дзяржаўнага Універсітэту),— працы сярод жанчын ніякай не вядзеца. А працу трэба распачаць, каб разварушыць наших дзяўчат, якіх налічваеца капы са дзьве.

Неяк зімой нашы шэфы організавалі палітгурток, дык усе дзяўчаты з вялікай ахвотай уліліся ў гэты гуртак, і праца сярод іх была распачата. Але нядоўга гэтак цягнулася. Нашы шэфы хутка хвастом накрыліся і не далі ніякага кіраўніка, так што гуртак наш разваліўся.

Праз сваю часопісі, мы звязываемся да наших шэфаў і раённага жанорганізатора, каб яны часцей заглядвалі ў нашу вёску і пачалі выводзіць жанчын з цемры. Неабходна трэба было павесыці працу па організацыі ў нас малочнай арцелі, гэта дасць магчымасць вызваліцца ад прыватнага скупшчыка.

У гэтым напрамку трэба павесыці працу, а таксама трэба разбудзіць нашы дэлегацкія жаночыя сходы, якія зусім мала вялі працу сярод сялянак.

М.

Ад кудзелі да кіруючай працы.

У студзені 1922 году к нам у вёску Дуброўка, Расьнянскай воласці (Горацкі раён) прыехаў інструктар павятовага жанадзелу. Яна сабрала некалькі сялянак і правяла з імі гутарку.

Гэта быў першы жаночы сход у нашай вёсцы. Першы раз у жыцці я на гэтым сходзе пачула, што жанчыны могуць карыстацца ўсімі правамі нараўне з мужчынамі.

Пасля гэтай гутаркі я паехала разам з інструктарам па вёсках зьбіраць жанчын. Я пабывала з ёй у 32-х вёсках Расьнянскай воласці. І сялянкі нашых вёсак першы раз дадзедаліся, што яны маюць права выбіраць жанчын у сельсаветы.

Калі восеньню таго году былі перавыбары камітэтаў узаемадапамогі, мяне выбралі прадсядзачелем валаснога камітэту ўзаемадапамогі і членам земельнай камісіі. Мне давялося працаваць вельмі шмат, так як сялянкі ішлі да мяне за рознымі парадамі і спраўкамі. Пры дапамозе старэйшых працуунікоў я старалася адказаць ім на ўсе запытанні.

Паступова я навучылася таму, як патрэбна працаваць сярод жанчын. Пры дапамозе валаснай ячэйкі КП(б)Б я організавала ў вёсцы комсамольскую ячэйку. Спачатку ў яе ўліліся дзяўчата, а потым уліліся і некалькі хлопцаў.

Потым мяне паслалі на партыйныя курсы, пасля чаго я працавала ў Горацкім павятовым камітэце намеснікам загадчыка жанадзелу. Палову 1924-га і палову 1925 году я працавала райжонорганізаторам у Сенінскім раёне, Віцебскае акругі. Сялянкі паслалі мяне ў 1926 годзе на 4-ы Усебеларускі Зьезд Сялянскіх Камітэтаў Узаемадапамогі, дзе мяне выбралі членам презыдуму ЦК Камітэтаў Узаемадапамогі. Там я працую і цяпер, уцягваючы сялянак у гэтую працу. **Сапетава.**

З працай спраўляюцца.

Як працуюць сялянкі ў камітэтах узаемадапамогі.

Пры апошніх перавыборах Камітэтаў Грамадзкай Узаемадапамогі, сялянкі высоўвалі парадаўнальна мала. Гэта, вядома, тлумачыцца

Сапетава—член прэзыдуму ЦК
Камітэтаў Узаемадапамогі.

непрывычкай сялянак к грамадзкай працы. Усё-ж такія гледзячы на тое, што сярод жанчын перад перавыборамі камітэтаў узаемадапамогі спэцыяльнай кампаніі амаль што не праводзілася, сялянкі ў большасці вёсак Беларусі прынялі ў перавыборах актыўны ўдзел. Калі на 3-м Усебеларускім з'езьдзе камітэтаў узаемадапамогі сярод дэлегатаў было ўсяго дзьве жанчыны, то на 4-м з'езьдзе дэлегатаў-жанчын было ўжо 13 чалавек. Пянь з іх увашлі ў склад прэзыдуму камітэту сялянскай узаемадапамогі.

Трэба сказаць, што тыя жанчыны, якія папалі ў камітэты ўзаемадапамогі, са сваёй працай упаўне спраўляюцца.

Яны акуратна наведваюць пасяджэнні, выпаўняюць заданні па ўзысканню сяброўскіх узносіў і г. д.

Так, член ЦК Камітэтаў узаемадапамогі 40-гадовая сялянка Еўдакімова (Горацкі раён, Аршанскае акругі) сама зрабіла абследванне 3-х сельскіх камітэтаў узаемадапамогі, пры гэтым з сваёй працай упаўне спраўлялася. Зрабіла гэта яна, калі ўсім членам і кандыдатам ЦК Камітэтаў Грамадзкай Узаемадапамогі было дадзена заданне заняцца ажыўленнем працы на мясцох. Наогул, усе жанчыны—члены Цэнтральнага Камітэту, у першую чаргу адгукнуліся на гэта заданне.

Еўдакімава—член прэзыдуму ЦК
Камітэтаў Узаемадапамогі.

Там, дзе ў камітэтах узаемадапамогі жанчыны актыўна працуюць, былі сваечасова адпушчаны сродкі на організацыю дзіцячых ясьляў і пляцовак. Гэта яскрава паказвае, што сялянкі—члены ЦК Камітэтаў узаемадапамогі з сваёй працай спраўляюцца не горшы мужчын.

С.

МАЦІ І ДЗІЦЯ.

Зразумелі карысьць ясьляў.

(Сяло Омкавічі, Слуцкае акругі).

На адчыненне летніх ясьляў сабралася шмат сялянк. Сялянкі зразумелі значэнне ясьляў і з ахвотай прыносілі сваіх дзяцей. Сабралася шмат дзяцей, але зъмісьціц усіх ня было магчымасці за адсутнасці месца. Кожная матка прасіла каб прынялі яе дзіця, абыцала пры гэтым, што прынясе малака і г. д.

Каб супакоіць матак ім абыцалі ясьлі пашырыць. На будучы год работніцы і сялянкі прымуць актыўны ўдзел у адчыненні і пашырэнні дзіцячых ясьляў.

Е. Сучок.

Пашырылі ясьлі.

(Халамерскі сельсавет, Езярышчынскага раёну, Віцебскае акругі).

У прошлым годзе ў нашым сельсавете першы раз былі організаваны дзіцячыя ясьлі на 10 дзяцей. Вядома, такія сціслыя ясьлі не маглі здаволіць жадання сялянк. Было шмат скаргаў.

— Чаму яе дзіця прынялі, а мае не? Чым я горшая, а яна лепшая?

У гэтым годзе ясьлі пашырылі яшчэ на 10 месец, але ўсё-ж такі здаволіць усіх не здаволілі. Жадаючыя аддаць сваіх дзяцей у ясьлі ў два-тры разы больш, чым месец.

Сродкі на адчыненне ясьляў адпусціў Райвыканком.

Догляд за дзяцьмі вельмі добры, так што жанчыны-маткі здаволены ясьлямі і імкнуцца на будучы год ясьлі яшчэ пашырыць.

Сялянка.

Прывыклі к ясьлям.

(Вёска Верасніца, Тураўскі раён Мазырскае акр.).

Дэлегаткі нашага раёну доўга тлумачылі сялянкам аб tym, якую карысьць прыносяць ясьлі, асабліва ў летні гарачы час. Дагаманіліся да таго, што ў чэрвені месяцы ў нашай вёсцы адчынілі ясьлі. Сялянкі ахвотна нясуць сваіх дзяцей у ясьлі, бо бачуць, што іх дзяцей трymаюць у чыстаце, добра кормяць, добра даглядаюць і г. д. Спачатку дзеци плакалі, а цяпер прывыклі і так весела гуляюць у сваіх „комуне“, што бацькі ня могуць нарадвацца. Працаўнікі ясьляў даюць маткам парады, як даглядаць і карміць сваіх дзяцей. Нашы сялянкі гэтак прывыклі к парадам працоўніц ясьляў, што калі што-небудзь здарыцца з дзіцянём, то сялянкі бягучы скарэй у ясьлі за парадай.

К-скі.

Праз кооперацыю да лепшага жыцця.

(Вёска Люціна, Свіслацкага раёну, Менскае акр.).

Надаела нашым сялянкам цягата з малымі дзяцьмі за пяць вёрст на поле. Пакуль зайдзеш ды пакуль прыдзеш, дык няма калі і працаўаць, а яшчэ нясучы дзіцянё на руках ўморышся. На дапамогу сялянкам нашай вёсцы прышло Свіслацкае спажывецкае таварыства, разам з дэлегаткамі. Таварыства на свае сродкі адчыніла пляцоўку. Цяпер наши жанчыны кожны раз прыносяць дзяцей на пляцоўку, а самі ідуць съмела працаўаць на поле. А дзеці на пляцоўцы гуляюць у розных гульні, скачауць, бегаюць і г. д.

Гледзячы на сваіх маленёкіх дзетак, не налюбуюцца маткі. Яны кажуць: „Цяпер мы яскрава бачым, што жанчына вызваляеца ад цяжкае працы“.

Сялянкі павінны ўступаць у сябры кооперацыі, бо праз кооперацыю мы зможем дабіцца лепшага жыцця.

Мар'я Антановіч.

Спачатку ня верылі.

(Нараўлянскі раён, Мазырскае акругі).

На сходах жанчын вёскі Галоўчыцы, дзе ставілася пытанье аб організацыі ясьляў, адны сялянкі гаварылі, што ясьлі неабходны, а другія—што ясьлі для іх непатрэбны, і яны будуць сваіх дзяцей гадаваць так, як гадавалі іх бацькі.

Але зусім інакш загаварылі сялянкі, калі туды прыехаў загадчык ясьляў з ясельнай маемасцю. Яны з вялікай ахвотай згадзіліся аддаць сваіх дзяцей у ясьлі, нават прынеслы палатна на 12 сяднічкоў.

Такая самая гісторыя паўтарылася пры організацыі ясьляў у вёсцы Дзярновычах. Да таго часу пакуль ня прыехаў кіраунік, прывёзши розных дзіцячых цацак для пляцоўкі, сялянкі казалі, што ясьлі ім непатрэбны. Толькі тады, калі ясьлі адчыніліся, сяляне і сялянкі загаманілі, што Савецкая юлада свае абыцанкі выконвае на справе.

Потым ужо на агульным сходзе сяляне і сялянкі з ахвотай згадзіліся на адчыненне пляцоўкі і на дапамогу продуктамі; продукты зносіць у вадно месца і, такім чынам, дзяцей карміць з агульнага катла.

М. Баброва.

Письмо в деревню.

(Письмо второе).

Дорогая Зоська!

В первом письме я тебе писала, какие советы дают в консультации беременным и как они должны себя вести во время беременности. Теперь я напишу тебе о моих родах, о кормлении ребенка и о том, как вести себя после родов и, вообще, какую помошь оказывает нам, женщинам, то учреждение, которое называется „Охрана материнства и младенчества“.

Рожала я, конечно, не дома, а в родильном приюте. В этом приюте раньше рожали жены богатых людей. Теперь туда принимают только работниц, служащих, крестьянок и т. п. Должна тебе сказать, что я пришла в восторг от этой красоты, от этой чистоты и от всех порядков, что я там видела. Все там окрашено в белый цвет, стены блестят, как зеркало. Больные одеты в чистое белье. На всех служащих—белые чистые халаты и белые платочки. Все относятся к тебе со вниманием и во всякую минуту приходят к тебе на помощь.

Как только у меня начались боли и как только я явилась в приют, меня стали готовить к родам: очистили желудок, посадили меня в беленькую, чистенькую ванну и одели меня в свежее чистое белье, а потом положили меня в большую, светлую, чистую палату, где женщины рожают. Конечно, боли были у меня большие, я охала и стонала, но все же доктор мне сказал, что они были легкие и без разрыва, потому что я исполняла советы, которые мне давали в консультации. Во время родов около меня сидела акушерка и, когда нужно было, подходил и доктор. Он меня осматривал, выслушивал и следил за мною и за биением сердца ребенка. Ребенок родился у меня здоровенький. Его помыли в чистой ванночке, потом свесили (он весил около 8 фунтов) и понесли в детскую. Это большая светлая комната, в которой стоят маленькие детские кроватки и каждая имеет свой номер. Этот же номер

привешивают к ручке или ножке ребенка. Итак, каждый ребенок имеет свой номер, каждая мать помнит номер своего ребенка и, таким образом, никогда нельзя заменить одного ребенка другим.

В определенные часы приносят ребенка к матери в палату для кормления. За детьми смотрят особый доктор и сестры милосердия. Детей взвешивают каждый день, смотрят за пупком, чтобы он скорее залечился, и следят за его чистотой. В первую неделю ребенка не купают.

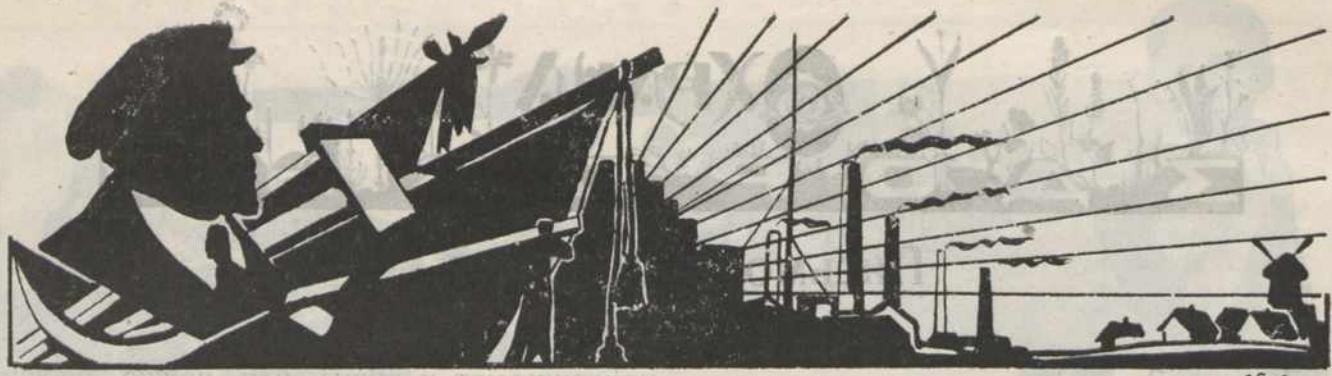
В палате, где я лежала, было также светло, чисто и уютно. Меня 2 раза в день обмывали, 2 раза в день измеряли мне температуру, а утром и вечером осматривал доктор и указывал акушерке, как меня кормить, как ухаживать за сосками, как прикладывать ребенка к груди и т. п. На седьмой день, когда доктор убедился, что я здорова, и когда детский врач убедился, что ребенок здоров, они оба дали мне советы, как вести себя, как в будущем кормить ребенка грудью и когда можно начать его прикармливать.

Об этом я, Зосенька, тебе напишу в следующий раз. А пока прошу тебя расскажи обо всем этом всем нашим селянкам. Расскажи им, как надо вести себя во время беременности.

Докажи им, что для ведения родов надо пригласить акушерку, а не бабку, а если возможно, то надо каждой женщине рожать в ближайшем родильном приюте или больнице. Если даже роды правильные, нормальные, то, тем не менее, деревенская бабка может наделать много зла. А если нужна помощь, нужен совет, то от бабки, наверно, нельзя его получить. Эти бабки погубили не одну жизнь. От них умерло много женщин, и из-за них много детей родилось неживыми.

Любящая тебя

Мария Голушки.

Ленинская страничка.

(Продолжение).

2-ой съезд партии.

2. Отношение к Бунду. Спор по этому вопросу возник из-за требований еврейского рабочего союза Бунд—рассматривать его, как „единственного представителя всего живущего в России еврейского пролетариата“. Большинство съезда с тов. Лениным считало, что дробление партии на отдельные национальные об'единения вредно скажется на революционном движении, что Бунд, требуя своего признания, как отдельной партии, сходит с истиннопролетарских революционных позиций. Бунд ушел со съезда, не подчинился его решениям и тем поставил себя вне партии.

3. Отношение к либеральной буржуазии. Здесь было два мнения: первое склонялось к союзу с либералами при условии, если они поддержат ряд требований социал-демократии. Это половинчатое колеблющееся мнение выражалось будущими меньшевиками. Для Ленина и будущих большевиков было ясно, что такое решение невозможно, так как и либералы на него не пойдут. Требования социал-демократов расходятся с программными взглядами либералов, которые не принесут свои интересы в жертву рабочим. Второе мнение большевиков, изложенное Плехановым, предлагало поддерживать борьбу либеральной буржуазии с царизмом, но в то же время разоблачать ее недостаточность и ограниченность.

4. 2-м съездом была принята программа партии, в которой были изложены взгляды партии на революционное движение, крестьянство, рабочий класс, социализм и пр. В ней указывался ряд требований, которые социал-демократия признает необходимым осуществить немедленно, а именно: свергнуть царизм, ввести 8-ми час. раб. день, установить демократическую республику и др.—это так называемая программа-минимум,—в отличие от программы максимум, где говорилось о конечных целях пролетариата, ради которых он ведет свою борьбу. Этими конечными целями были: уничтожение капитализма во всем мире, организация жизни на новых социалистических началах, уничтожение эксплуатации и др.

Затем был изложен взгляд партии на земельный вопрос. Целью партии была немедленная конфискация „отрезков“—земель, служащих „орудием захабаления“ крестьян. Крестьянское движение было тогда очень слабым и предвидеть, как будет ити борьба крестьян за землю—было трудно.

Съезд избрал ЦК и редакцию газеты „Искра“. В нее вошли Плеханов и Ленин.

Русско-японская война. Пораженчество.

Главной причиной войны были завоевательные стремления царской России—получить рынки для сбыта своих товаров и возможность эксплуатации новых земель. Но были и другие соображения—это отвлечь внимание рабоче-крестьянских масс от внутренних осложнений, приостановить борьбу классов в России и тем упрочить самодержавие.

Тогда возникло течение, названное „пораженчеством“. Им были охвачены, в большей или меньшей мере, все революционные рабочие и буржуазные партии. Желание, чтобы Россия проиграла войну, подкреплялось тем, что тогда царское правительство неминуемо пойдет на уступки.

Позиция меньшевиков. Земская кампания.

В вопросах войны и революции 1905 года меньшевики занимали неопределенные и противоположные большевикам позиции. Главной причиной войны они считали стремление царя упрочить самодержавие. Пораженческую позицию, они заняли с колебаниями, без должной твердости. Наконец, по вопросу о „земской кампании“—они высказались за поддержку либеральной буржуазии.

Неудачи войны всколыхнули буржуазию. Собирались собрания и митинги, на которых велась кампания за предоставление царем конституции. В это время меньшевики высказались за поддержку буржуазии,—большевики же отвергли это. Они предпочли мобилизацию рабочего класса, как „третьей силы“,—на борьбу за свои интересы.

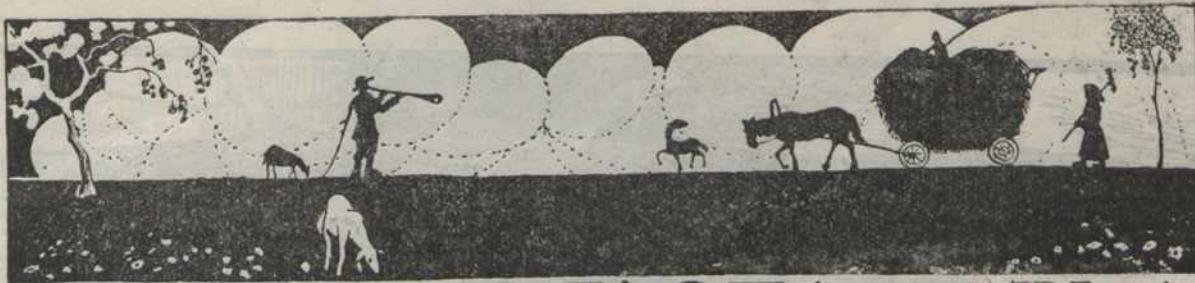
Гапон. 9-е января.

Гапон—священник, имевший связь с охранкой. Еще до японской войны он организовал в Петербурге ряд рабочих организаций, целью которых была взаимопомощь своим членам и воспитание их в той мысли, что экономическое положение рабочих может улучшиться не путем революции, а покорностью и любовью к „обожаемому монарху“—царю.

9-го января 1905 года, он по требованию рабочих, повел их к царю, для изложения своих требований. Требования были как политического, так и экономического характера. Шествие шло к зимнему дворцу, с иконами, портретами царя и церковными песнями. Дворцовая охрана встретила безоружные массы залпами. На площади осталось много убитых и раненых. 9-е января—поворотный пункт в истории революционного движения. Рабочие массы потеряли веру в царя.

Ник. Шаповалов.

(Продолжение в следующем номере).

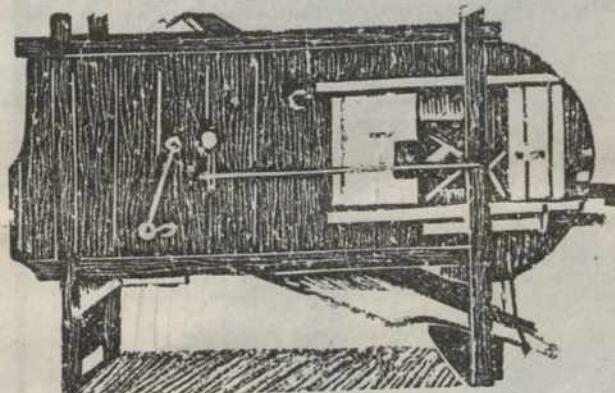

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА

ШТО ПАВІННА ВЕДАЦЬ СЯЛЯНКА

аб надыходзячай азімай пасяўной кампаніі.

Плошча азімага кліну (жыта і пшаніцы) у Беларусі за апошняі трэх гады значна перагнала плошчу азімага кліну да даваеннага часу. Гэтак, пасеў азімы на 1926 год быў вытворан на плошчы ў 1.028.787 дзесяцін, гэта значыцца на плошчы, на 16 з паловай процэнтам больш, чым у 1916 г.

Арфа.

Але ўсе-ж такі агульная пасяўная плошча расцець яшчэ шпарчэй, чым азімы клін: замест азімага жыта сяляне засіваюць бульбу, травы і г. д. У цяперашнюю пасяўную кампанію намячаецца засець пад азімы 1.037.500 дзесяцін.

Пасяўнога матэрыйялу досыць.

Хоць у гэтым годзе ўраджай азімага жыта ў Беларусі быў троху ніжэй прошлагодняга (на 2-3 пуды з дзесяціны менш), усе раёны Беларусі пасяўным матэрыйялам на 1927 год забясьпечаны. Для гэтага Наркамзем ня прадбача праводзіць якія-небудзь асабовыя мерапрыёмства для засеву азімага кліну. Толькі ў тых раёнах, дзе насельніцтва пасярпела ад градабіцця, праз крэдытовыя сельска-гаспадарчыя таварысты насељніцтву будзе выдадзен на закупку азімага насення грошовы крэдыт. Для гэтай мэты сельска-гаспадарчым банкам адпушчаны 55.000 руб. Грошы гэтыя разьмяркованы па акругах. Бяднейшым гаспадаркам будзе выдавацца насенная пазычка камітэтамі сялянскай грамадзкай узаемадапамогі.

Галоўнейшай задачай зямельных органаў у наыходзячую азімую пасяўную кампанію з'яўляецца правядзенне такіх мерапрыёмстваў, якія-б павялі к павышэнню ўраджайнасці, значыцца, к павялічэнню прыбытковасці сялянскай гаспадаркі.

Як павысіць ураджай?

Што павінны зрабіць сяляне, каб павысіць ураджайнасць?

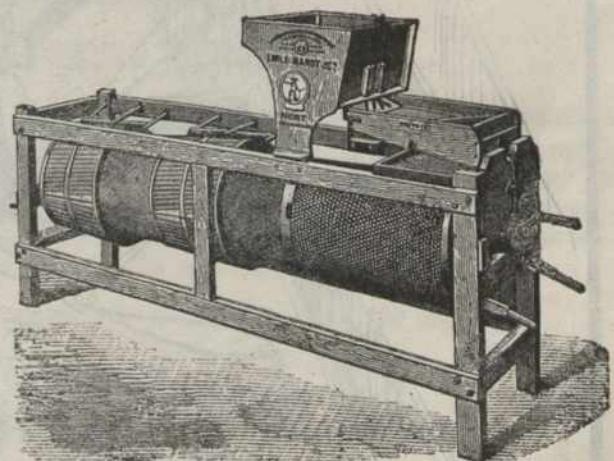
Папершае,

зрабіць ачыстку, сартыроўку і пратраўліванье азімага насення.

Што пасяўное зярно павінна быць чыстае, буйнае, важкае—ведае кожны селянін. Але ня кожны карыстаецца тымі магчымасцямі, якія маюцца ў яго для павышэння ўраджаю шляхам ачысткі і сартыроўкі пасяўнога зярна. У гэтай справе зямельныя органы прыходзяць селяніну на дапамогу. У часовае карыстаньне селяніну на агрономічных пунктах дармова даюцца сартыроўкі і трыёры.

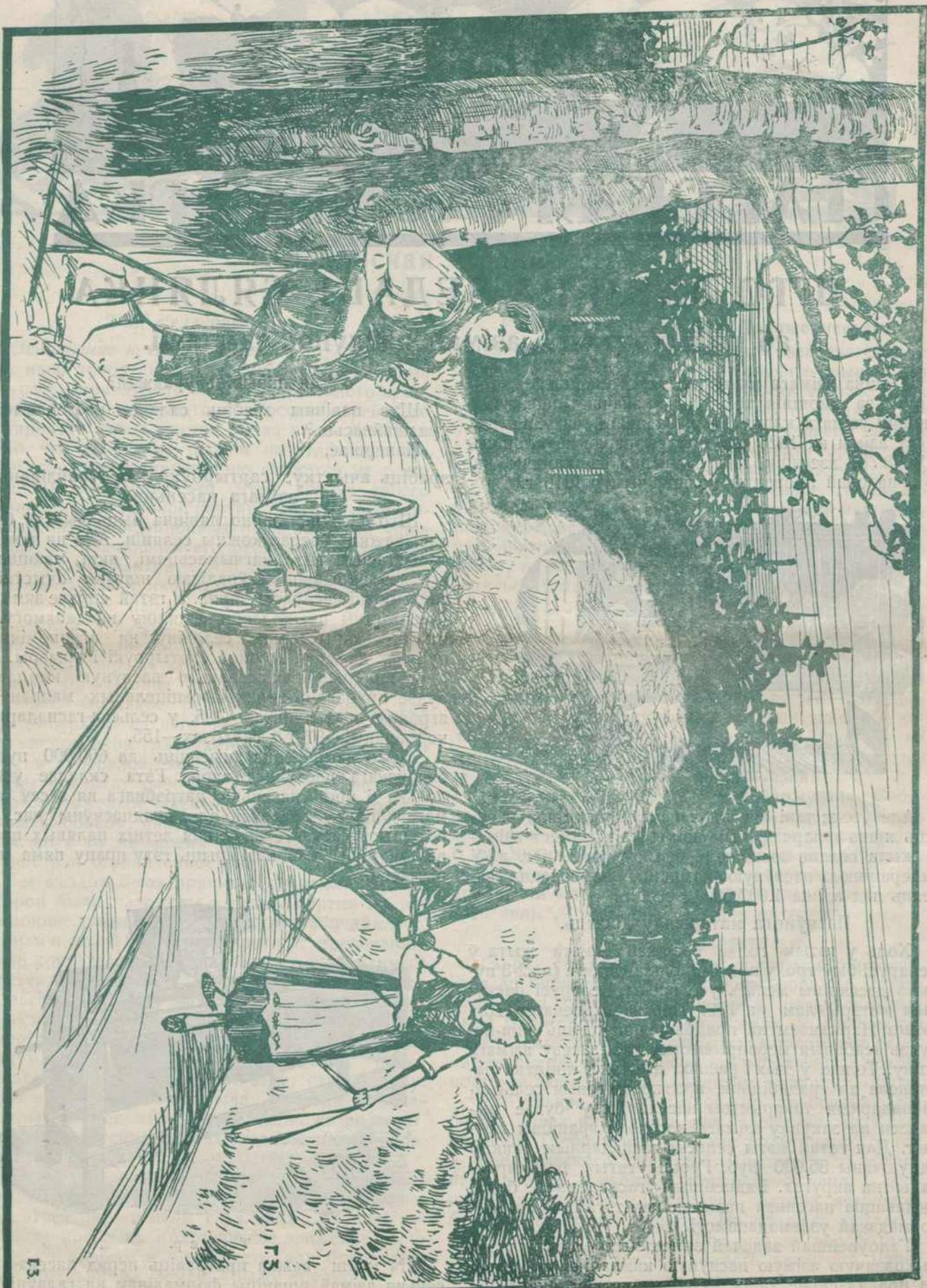
У цяперашнюю асеньню пасяўную кампанію будзе працаваць зернаачысьціцельных машын: на агрономічных пунктах—405, у сельска-гаспадарчай кооперацыі—97 і ў саўхозах—155.

Усяго намячаецца ачысьціць да 600.000 пудоў сялянскага пасяўнога зярна. Гэта складае ўсяго толькі 6 проц. насення, патрэбнага ня засеву азімага кліну ў Беларусі, але праднасяўны час, застаўшыся пасля сканчэння летніх палявых прац, вельмі малы; каб пашырыць гэту працу няма магчымасці.

Трыёр.

На менш важна пратравіць перад пасевам насення азімай пшаніцы формалінам ад галауні (сажы), якая досыць значна распаўсюджана і штогодна памяншае ўраджай пшаніцы. Пратравіць

Сенажаць. Вязуль сена.

зярно ня цяжка. Наркамзем намячае пратравіць да 40.000 пудоў.

Для павышэння ўраджаю трэба

сеяць палепшаны пасяўны матэрыял.

Сялянам будзе абменьвацца і прадавацца сартовы і мясцовы палепшаны пасяўны матэрыял з саўхозаў. Усяго прадбачыцца абміняць 121.000 пудоў. Калі ўся гэта колькасць будзе скарыстана сялянамі, то прадставіцца магчымасць засеяць сартовым насенінем, прыкладна, 12.000 дзесяцін. Умовы абмену ўстаноўлены вельмі добрыя для сялянства—пуд за пуд. Калі зярно сялян моцна засорана, то ў абмен яно будзе прыматацца пасля ачысткі яго тут-же ў саўхозе.

Павышаюць ураджай таксама і

мінеральныя ўгнаенны.

Попыт сялянства на мінеральныя ўгнаенны, па-

чынаючы з 1923 г. ўсё расце. У прошлым годзе

было разъ-

мірковано

— 200.000 п.

І ёсё-ж такі

попыт за-

стаўся да-

лека нездо-

воленым. У

весеннюю

пасяўную

кампанію

гэтага году

было разъ-

мірковано

амаль —

160.000 пуд.

угнаенны.

У гэту кам-

панію прадбачыцца разъмеркаваць 373.000 пудоў.

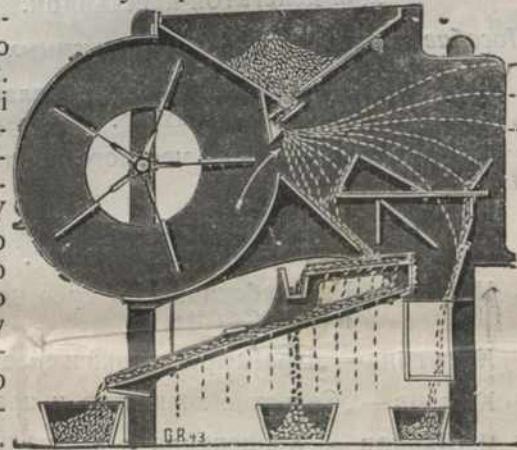
Пры продажы насельніцтву мінеральных ўгнаен-

ні ў будзе давацца крэдыт у працягу аднаго году.

Вельмі карысна

зрабіць пасеў азімы больш раней.

Навучны досьлед і гаспадарчая практика да-

Сартыроўка.

казваюць пераважнасць больш ранейшых пасевав. Пасеў, зроблены між 20 жнівнем і 5 верасьнем (па новаму стылю), з восені заўсёды лепш разъвіваецца, што забясьпечвае большы ўраджай, чым пры позных пасевах. Для гэтага селянін цвёрда павінен памятаць, што пазыніца з пасевам азімы не патрэбна.

Каб пазнаёміць насельніцтва з палепшанымі прыёмамі вядзення гаспадаркі, вучастковымі агрономамі на мясцох будуць закладвацца

паказальныя вучасткі ў сялянскіх гаспадарках.

Намячаецца залажыць па Беларусі ня менш—600 такіх вучасткаў. Вельмі выгадным прыёмам паляводзтва зьяўляецца

пасеў азімы радавой сялкай.

Пры гэтым, перш за ўсё, магчыма зьберагчы 2-3 пуды насеніня на дзесяціне, і, акрамя гэтага, атрымаць больш высокі ўраджай.

Найлепшая вынікі даець радовы пасеў на больш разрыхлённым папары (бульбянішчы). У азімую кампанію намячаецца правесыці маочыміся на пракатных пунктах радавымі сялкамі засеў 2.000 дзесяцін азімы.

Дэлегаткі, вядзіце барацьбу за культурную гаспадарку!

Посьпех усіх гэтых намечаных зямельнымі органамі мерапрыёмстваў шмат залежыць ад самага сялянства. Толькі при заўзятым імкненні палепшыць сваю гаспадарку і пры сувядомых адносінах к парадам агронома ўсе гэтыя намечаныя мерапрыёмствы магчыма будзе правесыці з найвялікшай карысцю.

Сувядомыя сялянкі, і ў першую чаргу дэлегаткі, змогуць у гэтай справе зыграць вялікую ролю. Высьвятуючы пытаныні, звязаныя з пасяўной кампаніяй, на жаночых сходах, удзельнічаючы ў сельскагаспадарчых гуртках, агітуючы за правядзенія ўказаных вышэй мерапрыёмстваў, паказваючы іншым гаспадаркам прыклад, — дэлегатка прынясець вялікую карысць і сабе і ўсёй сваёй вёсцы.

Еўдакімаў.

Карысныя парады ў гаспадарцы.

Варэнне з яблакаў і ігрушаў.

Яблакі для варэння трэба браць салодкія, яны не разварваюцца. Яблакі трэба ачысьціць ад кошыці, выразаць сярэдзінку з крупкамі і нарэзаць на доўгія кусочки. Варыць яблакі трэба да празрыстасці, пасля чаго выліць варэння ў міску—даць яму астыць. На другі дзень сок трэба зъліць з яблак і даварыць яго асобна і гарачым выліць на яблакі, а калі астыне выліць у слойкі. У некаторых выпадках сок прыходзіцца пераварыць і яшчэ раз, калі ён будзе рэдкі. Ігруши варачца таксама, як і яблакі.

Сушка яблакаў і ігрушаў.

Для сушки лепш усяго ідуць яблакі летніх і асенініх гатункаў. Вялікія яблакі рэжуцца кусочкамі, а больш драбнейшыя—папалам, потым нанізываюць іх на вяровачку, і вывешваюць на сонца.

З аднаго пуда сырых яблакаў атрымліваецца 5-6 фунтаў сухіх.

Таксама сушаць і ігруши, але ня рэжуць на кусочки, а рэжуць удоўж альбо астаўляюць цэлымі.

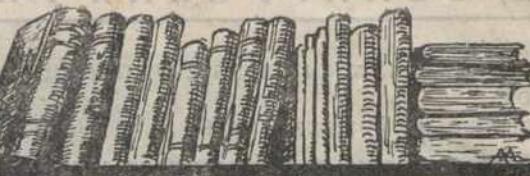
Яблакі і ігруши можна сушыць і ў печы, насыпаўшы ў адзін рад на салому.

Хаванне яблакаў і ігруш на зіму.

Яблакі і ігруши трэба хаваць у сухім, халодным памяшканьні, разлажыць іх на сухую салому так, каб яны не датыкаліся адзін другога.

Для хавання яблакі і ігруши павінны быць адабраны, каб ня было пабітых. Хаваць іх у падвале разам з гароднінай нельга—яны скора псујуцца, іх трэба часта пераглядаць і калі чуць каторы пачне псоватца, трэба адкладваць, каб не пашкодзіць здаровых.

ЧТО НАДО ЧИТАТЬ

Для делегатских собраний работниц и крестьянок издана следующая литература:

Для руководителей делегатских собраний.

А. Артюхина — „Очередные задачи партии по работе среди женщин“.

А. Калыгина — „Задачи партии в работе среди крестьянок“.

О. Соколова — „Как организуются делегатские собрания работниц“.

Ф. Нюрина — „Как должны работать делегатские собрания работниц“.

Для делегаток-работниц.

(В качестве пособия к прохождению программных вопросов).

Соколова — „Цели и задачи делегатского собрания“.

Нюрина — „Ленин и раскрепощение работницы“.

В. Поршинев — „Местные советы и работница“.

Ицына — „Как работницы и крестьянки управляют СССР“.

Нюрина — „Нет угнетенных наций в СССР“.

А. Калыгина — „Права работниц и крестьянок“.

С. Гопнер — „Как складывалась ВКП (б)“.

Сталь — „Что дал работнице и крестьянке 1905 г“.

Иткина — „Междудвумя революциями“.

А. Борисов — „Февральская и Октябрьская революция и работница“.

Поспелов — „Гражданская война и работница“.

Чернявский — „Труд женщины в промышленности“.

Кравченко — „Кооперация и работница“.

Гинзбург — „Профсоюзы и работница“.

Яроцкий и Брагинский — „Единство профдвижения и работница“.

Для делегаток-крестьянок.

(Пособие к прохождению программных вопросов).

Куйбышева — „Работа Советской власти на селе и делегатка“.

И. Соколова — „Казна местного совета и крестьянка“.

Носов — „Как, с кого и для чего Советская власть собирает налоги“.

Ицына — „Как работницы и крестьянки управляют СССР“.

Калыгина — „Права крестьянки и советский суд“.

Крылов — „Сельское хозяйство и крестьянка“.

Я. Дьяков — „Кооперация и крестьянка“.

Мастюкова — „Комитеты взаимопомощи и крестьянка“.

Носов — „Комсомол и делегатка-крестьянка“.

Смидович — „ВКП (б) и крестьянка“.

Данциг — „Пионеры и крестьянка“.

Зелевинская — „Что читать крестьянке“.

Перапіска з нашымі супрацоўнікамі.

Лайковай, Парахневіч, Азаронак А. — Ваши заявы накірованы на расследванье.

Кірпічэнка. — „Частушкі“ — ня пойдуць. Пішэце лепш прозай.

Матузавай. — „Пра дзіковінку ў вёсцы“ — ня пойдзе. Вельмі драбязговы і мала цікавы факт.

Сянько, М. А. — Чакаем ад вас матэрыялу.

Хазан, Д. — „Раённая конфэрэнцыя“ — ня пойдзе. Раней ня мелімагчымасці скарыстаць.

Мясыніковай. — „Хто адклікненца“ — ня пойдзе. Аб гэтым талкуеца на кожным сходзе. Пішэце аб грамадзкай і іншай працы вашых дэлегатаў і аб тым, як яны спраўляюцца з ёй.

Селькорцы. — „Аб шклоўскай конфэрэнцыі“ — устарэла.

Шмагінай — „Першая конфэрэнцыя“ — ня пойдзе.

Марозавай. — „Праца сярод жанчын“ — агульныя разважаньні. Аб працы нічога вы не сказали. Ня пойдзе.

Пакроўскай. — „Малюнак з жаночага сходу“ — ня пойдзе. Слаба напісана. Больш працуіце над мовай.

Гордзеенка. — Ваша заметка ня пойдзе. Калі маці ня пускае сваёй дачкі на дэлегацкія сходы, то матцы трэба растлумачыць, што яна робіць вельмі дрэнна.

Р. Х. — „Сялянка ідзець пановаму шляху“ — ня пойдзе. Як раз вы ў сваёй заметцы не паказалі, па якім шляху ідуць сялянкі. Патрэбна больш фактаў.

Фаермарк. — Аб „конфэрэнцыі“ — ня пойдзе. Пішэце аб працы дэлегатаў, прыводзячы прыклады прарабленай працы.